

Uczyć lepiej

ISSN 1641-5825

W numerze

W trosce o skuteczność

SKUTECZNIE TO ZNACZY JAK?

NOWA ROLA SZKOŁY W PROCESIE DOSKONALENIA KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH NAUCZYCIELI

Aleksandra Gołębiewska

Wiele się ostatnio dyskutuje na temat „nowej” roli szkoły. Tradycjonalisci skrzywią się pewnie, bo jak świat światem szkoła była miejscem nauki uczniów. Ktoś bardziej otwarty dopowie... i nauczycieli. Tak, zgoda. Miejscem była i pozostanie i pewnie niewiele się w tym względzie w najbliższym czasie zmieni, ale wszyscy, którym jakość pracy szkoły leży na sercu zadadzą pytanie – jakiej edukacji? Czy takiej samej jak w czasach kiedy my, dzisiaj zarządzający oświatą zdawaliśmy maturę? Czy coś się jednak zmieniło.

W mediach zwykle z braku lepszych bardziej sensacyjnych tematów od czasu do czasu powraca temat szkoły. Jaka jest, jaka powinna być. W chwili kiedy piszę ten tekst znalazłam dwa doniesienia prasowe. Jedno dotyczyło podsumowania ankiety przeprowadzonej w kilku wybranych liceach szczecińskich, na temat stosunku młodzieży do takich zjawisk jak ściąganie, oszukiwanie, dawanie łapówek. Obraz jaki wyłonił się z podsumowania ankiety nie jest niestety budujący. Warto w tym miejscu dodać, że 77% badanych określiło się jako osoby wierzące, aż 65% uczniów uważa, że ściąganie jest w porządku i świadczy o zaradności, 55% uważa, że dawanie łapówki zamiast płacenia kary za przejazd komunikacją miejską bez biletu jest w porządku, aż 73% uczniów stwierdza, że szkoła nie zachęca do refleksji na temat przyzwoitości, a 61% twierdzi, że szkoła nie premiuje uczciwego zachowania. Połowa nie potrafiła wskazać żadnego autorytetu, 17% wskazało na Jana Pawła II, rodzice znaleźli uznanie u tylko 7%. Wniosek: licealiści dobrych i bardzo dobrych liceów szczecińskich nie mają autorytetów,

a cwaniackie postawy są przekazywane z pokolenia na pokolenie. Można chyba po tym podsumowaniu zadać sobie pytanie – czy to kryzys szkoły jako miejsca formowania młodych ludzi? Czy kolejne pokolenie będzie traktowało struktury państwa jak wroga, którego można oszukiwać? Rośnie następne pokolenie wychowywane w schizofrenii. Deklaratywność wiary, zamiast przestrzegania jej zasad, przyzwoitość i uczciwość, ale nie wobec państwa. Państwo można oszukać, naciągnąć to jest dozwolone, to wolno¹ a nawet wypada.

Drugie doniesienie prasowe o projekcie edukacyjnym „Szkoła z klasą” i nauczycielu. Dotyczy nauczycieli szkoły podstawowej i klas najmłodszych. Świetne rezultaty, budujące postawy, nauczyciele wychodzący ponad przeciętność, stale inwestujący w swoje doskonalenie. Ci nauczyciele nie ukrywają, że takie rezultaty są możliwe dzięki znacznie wyższemu nakładowi pracy.² Czy z tych uczniów klas I-III wyrosną później licealiści bez autorytetów. Co dzieje się w tak

zwanym międzyczasie? Dlaczego szkoła nie wywiera właściwego, oczekiwanego przez społeczeństwo wpływu na ucznia? Dlaczego gubimy to, co najcenniejsze – wpływ na kształtowanie właściwych postaw? Tyle przecież na rynku wydawniczym poradników, materiałów, książek o różnych systemach wychowawczych, tyłu nauczycieli udowodniło przy pomocy właściwie skompletowanych teczek, że są nauczycielami dyplomowanymi, a więc mistrzami w zawodzie. Czy są też „nauczycielami z klasą”? – bardzo wątpliwe.

To nie slogan a czysta prawda, że dobra szkoła nauczycielami stoi, a ja dodałabym, że także dyrektorem. Tylko dyrektor właściwie przygotowany do pełnienia funkcji – nie tylko w zakresie organizacji i zarządzania, ale także mistrz w zawodzie nauczycielskim, autorytet dla swoich kolegów, umiejący kierować grupą, ceniący twórcze postawy nie bojący się decyzji niepopularnych, słuchający krytyki, w końcu nie spoczywający na laurach – którymi dla niektórych jest osiągnięcie funkcji dyrektorskiej ale stale uczący się i rozumiejący kontekst społeczny, w którym działa kierowana przez niego szkoła. „Dyrektor z klasą” innymi słowy.

Czy jeżeli taki dyrektor się znajdzie, to ma jakiegokolwiek szanse na realizację swoich zamierzeń? Czy obowiązujące prawo daje mu takie możliwości? Dyrektorzy szkół zebrani podczas VII Krajowej Kon-

(dokończenie na stronie 4)

Piórkim Romana Kosmali - Wielkopolskie „Szkoły Marzeń”:
Złotów – Zespół Szkół Ekonomicznych

POZNAŃSKI CZERWIEC 56 50 lat później

Konkurs dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Organizatorzy:

Filip Kaczmarek - poseł do Parlamentu Europejskiego

Rafał Grubiński - poseł na Sejm RP

Współpraca:

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu

Więcej informacji na stronie www.odn.poznan.pl

THE BOOK CELLAR

second-hand
Cheap English books

Tanie, "przeczytane" książki anglojęzyczne, głównie beletrystyka.

Zapraszamy do współpracy nauczycieli języka angielskiego.

Kontakt: basiadurowicz@autograf.pl
barbara-kasztelan@o2.pl

Staatliche Museen zu Berlin

Berlińskie Muzea informują o wprowadzeniu zmian dla zwiedzających:

- grupy zobowiązane są dokonać wcześniejszej rezerwacji;
- zwiedzanie grupowe z własnym przewodnikiem - 25 euro;
- w Pergamonmuseum prowadzenie z przewodnikiem jest możliwe w grupach do 25 osób;
- w Pergamonmuseum i Gemäldegalerie możliwe jest wynajęcie przewodnika mówiącego po polsku.

Więcej informacji na stronie:
www.smpk.de

MUZEUM NARODOWE W POZNANIU

Dział Edukacji Muzealnej

Zaprasza nauczycieli i uczniów na lekcje muzealne do wszystkich oddziałów muzeum na terenie Poznania

- ☞ Galeria Malarstwa i Rzeźby
- ☞ Muzeum Sztuk Użytkowych
- ☞ Muzeum Instrumentów Muzycznych
- ☞ Muzeum Historii Miasta Poznania
- ☞ Muzeum Etnograficzne
- ☞ Wielkopolskie Muzeum Wojskowe

Nauczyciel dokonuje wyboru tematu po zapoznaniu się ze szczegółową ofertą dostępną w *Informatorze działu Edukacji* oraz na stronie internetowej edukacji muzealnej (www.mnp.art.pl)

DWUMIESIĘCZNIK

OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W POZNANIU

OŚRODEK
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
W POZNANIU

REDAKCJA

REDAKTOR NACZELNY

Aleksandra Gołębiewska

SEKRETARZ REDAKCJI

Joanna Ciechanowska-Barnuś

REDAKTOR WYDANIA

Aleksandra Gołębiewska

ADRES REDAKCJI

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

al. Niepodległości 34

61-714 Poznań

tel.: 061 858 47 00

fax: 061 852 33 29

e-mail: uczycielepiej@odn.poznan.pl

http: www.odn.poznan.pl

KOREKTA

Krystyna Klimontowicz

OPRACOWANIE KOMPUTEROWE

Paweł Gołębiewski

e-mail: pawel.golebiewski@odn.poznan.pl

Druk

Zakład Poligraficzny A. Frąckowiak

ul. Unii Lubelskiej 3

61-249 Poznań

tel./fax: 061 874 82 13

e-mail: afdruk@icpnet.pl

REKLAMY I OGŁOSZENIA

Oплата za 1 cm² tekstu reklamowego wynosi 2 zł, za całą stronę - 600 zł, pół strony - 300 zł, ćwiartkę strony 200 zł + VAT.

NASI AUTORZY

Joanna Ciechanowska-Barnuś,

polonista,
nauczyciel konsultant
ODN w Poznaniu;

Aleksandra Gołębiewska,

biolog,
dyrektor ODN w Poznaniu;

Henryk Krystkowiak,

elektryk, informatyk,
technolog kształcenia,
nauczyciel konsultant
ODN w Poznaniu;

Iwona Wysocka-Paech,

polonista,
nauczyciel konsultant
ODN w Poznaniu;

Jacek Strzemieczny,

dyrektor Centrum
Edukacji Obywatelskiej;

Gabriela Wojciechowska,

biolog,
nauczyciel konsultant
ODN w Poznaniu;

Redakcja zastrzega sobie prawo adiacji i skracania tekstów oraz zmiany tytułów. Materiałów niezamówionych nie zwracamy. Za treść płatnych ogłoszeń nie odpowiadamy.

DOJAZD NA X TARGI EDUKACYJNE

Chcąc zapewnić wszystkim uczniom możliwość uczestnictwa w imprezie i skorzystania z oferty targowej „Gazeta Wyborcza”, w ramach patronatu medialnego nad X Targami Edukacyjnymi w Poznaniu oraz Ośrodek Doskonalenie Nauczycieli w Poznaniu organizują dowóz młodzieży autobusami do Poznania. Przejazd w obie strony jest bezpłatny. Autobusy zostaną podstawione w określone miejsca w miastach powiatowych z rejonu działania ODN w Poznaniu w sobotę – 4 marca 2006. Godzina zostanie podana przez koordynatorów bezpośrednio zainteresowanym. Nauczycieli prosimy o kontakt z koordynatorami tej akcji w swoich powiatach i przekazanie na ich ręce do 9 lutego 2006 list uczniów wraz z opiekunami.

Bardzo ważne jest, by z tej formy pomocy skorzystali przede wszystkim uczniowie najbiedniejsi. Organizacja transportu jest w założeniu organizatorów uzupełnieniem działań podjętych przez szkoły lub władze samorządowe.

Uwaga!

Zapraszamy szkoły
i placówki oświatowe
do zaprezentowania
swoich osiągnięć
na terenie

Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

więcej informacji:
www.odn.poznan.pl

MIEJSCA ODJAZDÓW, KOORDYNATORZY

Gniezno

Szkoła Podstawowa nr 2
ul. Łubieńskiego
Małgorzata Główka
0608 277 502, 061 426 21 85

Grodzisk

Gimnazjum,
ul. 3 Maja 7
Artur Kalinowski, ZEAS
061 444 50 54, 061 444 59 97

Międzychód

Plac Kościuszki
(przystanek autobusowy)
Justyna Olejniczak
dom 095 748 14 58
szkoła 095 748 46 00

Nowy Tomyśl

Szkoła Podstawowa nr 1
ul. Wierzbowa
Wiesława Skoczylas
061 442 10 61

Oborniki

Parking przy LO
ul. Mickiewicza 3
Kazimierz Paprzycki
0693 405 236

Rogoźno

Zespół Szkół
ul. II Armii Wojska Polskiego 1
Kazimierz Paprzycki
0693 405 236

Skoki

Gimnazjum nr 1
ul. Rogozińska 1
Wiesława Surdyk-Fertsch
0604 635 991
wfertsch@poczta.onet.pl

Szamotuły

Zespół Szkół nr 1
Liceum Ogólnokształcące
ul. Mickiewicza 9
Krystyna Teclaw-Dziubek
061 292 21 62, 0695 434 761
teclawdziubek@wp.pl

Śrem

Stare Targowisko
parking,
ul. Chłapowskiego
Grzegorz Ciemiak
060 738 33 87
g.ciemn@edudemo.org.pl

Środa

Szkoła Podstawowa nr 2, PODN
ul. Żwirki i Wigury
Elżbieta Radziejewska, PODN
061 285 24 12

Wągrowiec

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1
ul. Kościuszki
Wiesława Surdyk-Fertsch
0604 635 991
wfertsch@poczta.onet.pl

Wolsztyn

Gimnazjum nr 1
ul. Powstańców Wlkp.
(przy sklepie „Kleks”)
Elżbieta Błaszczyk
0512 815 560
elbla@op.pl

Września

Zespół Szkół Politechnicznych
ul. Wojska Polskiego 1
Anita Rembowicz-Robaszkiewicz
0691 751 775, szkoła 061 436 05 88

tel.: (061) 843 94 25
tel./fax: (061) 843 94 26
e-mail: biuro@cezas.lm.pl
www.cezas.lm.pl

**druki szkolne
pomoce dydaktyczne
meble szkolne i biurowe
sprzęt audiowizualny**

**Zapraszamy
do nowej siedziby:
ul. Szamarzewskiego 43
60-551 Poznań**

(dokończenie ze strony 1)

ferencji Dyrektorów Szkół, która niedawno odbyła się w Toruniu mówią, że niestety nie mają takiej możliwości – zalewa ich fala papierów, które muszą wypełnić dla potrzeb różnych „organów”. Nic z tego nie wynika, a najmniej postęp w pracy ucznia. Wypełnianie tabel, ankiet zabiera cały czas tak potrzebny dyrektorowi na analizę procesu pedagogicznego, którym kieruje. Nie ma czasu na dyskusje ze swoimi nauczycielami a jedynie tworzy na papierze rozmaite programy naprawcze – które niczego nie naprawiają. Wyniki nadal się uśrednia i średnio wychodzi, że wszystko jest dobrze – tylko dlaczego jest tak źle, dlaczego szkoła przestała być miejscem wychowania?³

Jak znaleźć się w tej zmieniającej się stale rzeczywistości i zachować to co najważniejsze, aby to konkretny uczeń, nie żaden średni był podmiotem działań nauczycieli, aby rozwijał się tak, jak zapisano w Ustawie o Systemie Oświaty, zgodnie ze swoimi możliwościami. Aby były mierzone postępy poszczególnych uczniów, bo to one świadczą o jakości pracy szkoły, a nie tylko średnie wyniki egzaminów czy wyniki wyrażone w stopniach szkolnych. Każdy, kto świadomie jest nauczycielem na pewno to czuje. Praca nauczycielska ma sens tylko w kontekście postępów pojedynczego ucznia. Wszystkie wyścigi w tworzeniu list wyników poszczególnych powiatów, województw, szkół, uczniów nie mają większego znaczenia.

Wychodząc z założenia o kluczowej roli dyrektora szkoły/placówki w jej rozwoju a tym samym rozwoju uczniów i nauczycieli, pragnę zwrócić uwagę na zaniebawaną dziedzinę, jaką jest planowe, mądre doskonalenie umiejętności nauczycieli. Bo przecież, jeżeli szkoła działa w tak szybko zmieniającej się rzeczywistości, to i nauczyciel musi za tymi zmianami nadążyć, inaczej utraci swój autorytet. Niestety, w świadomości przeważającej grupy dyrektorów – doskonalenie nauczycieli to dziedzina mało ważna dla szkoły. Pewnie dlatego, że nie widzą związku pomiędzy pracą nauczyciela przed i po kursie. Najczęściej akceptują, że nauczyciele „muszą” kończyć rozmaite formy dla wypełnienia swojej teczki awansu zawodowego świadectwami potwierdzającymi ich aktywność w obszarze doskonalenia. Od razu też zaznaczę, że pomijam całkowicie fakt niewłaściwego przygotowania kandydatów na nauczycieli przez wyższe uczelnie. Standardy kształcenia nauczycieli rzeczywiście określono, ale w samym sposobie doboru i przygotowania kandydatów na nauczycieli nic się nie zmieniło. Nadal na-

uczycielem nie zostaje ten, kto ma do tego predyspozycje i właściwe przygotowanie, ale ten kto zechce. Młodzi nauczyciele nieświadomie powielają model nauczania wpojony im przez ich własną szkołę przekonani, że na tym rzecz polega. A więc słynne 3xZ ciągle działa, a młody wychowawca dziwi się, że uczniowie bez entuzjazmu przyjmują jego propozycję, aby po lekcjach uczestniczyć w mszy świętej z okazji Dnia Edukacji czy pójść zwiedzić wystawę o stanie wojennym. W czasie lekcji to i owszem, ale poza? Ten czas rezerwują na wszystko, tylko nie na szkołę. Przecież to nie jest odkrycie pedagogiki ostatnich lat, tylko stara prawda, że nauczanie nie polega jedynie na słownym przekazie wiedzy i jej objaśnianiu, a pobieranie wiedzy nie ogranicza się do bezrefleksyjnego zapamiętywania informacji. Proces ten wymaga od ucznia i nauczyciela umysłowego zaangażowania i działania. Nie osiągniemy tego, stosując tradycyjne sposoby pracy w szkole. Szkoła wkrótce przestanie być jedynym miejscem przekazywania wiedzy. Co stanie się z nauczycielem? Jaki będzie powód przychodzenia uczniów do szkoły?

Archaiczna szkoła, w której następuje zmiana szefa co 45 minut, liczy się wiedza z poszczególnych przedmiotów, musi zostać przeciwstawiona światu poza szkołą – światu pracy zawodowej, gdzie sukces wynika ze współpracy, umiejętności samooceny i świadomości, że uczymy się przez całe życie a nie tylko w miejscu zwanym szkołą.

Zmiana roli nauczyciela polega na tym, że przestaje uczyć tego, co sam wie, a zaczyna uczyć, jak się uczyć! A to już zupełnie inna sprawa i aby to robić trzeba być zupełnie inaczej przygotowanym do pracy. Nauczyciele, dokonujący refleksji nad własną pracą już to odkryli. To oni stosują metodę projektu. Metodę, w której przede wszystkim aktywny jest uczeń. Nauczyciel sprawuje dyskretną opiekę. To w metodzie projektu nauczyciel planuje działania uczniów a nie swoje, planuje cel, rozbudza ciekawość uczniów określonym problemem, ustala zasady współpracy, kryteria oceniania i ujawnia uczniom, na co będzie zwracał uwagę. W tej metodzie przenosi się środek ciężkości z kształcenia wiedzy na kształcenie umiejętności (wiedza staje się środkiem pomocniczym w kształtowaniu umiejętności), następuje zmiana kształcenia z odtwórczego w proces twórczy i nabywanie umiejętności niezbędnych w życiu. To bardzo motywujące dla uczniów. Ta metoda daje im ponadto poczucie bezpieczeństwa i przychodzenie do szkoły może nawet być przyjemne pomimo wykonywania ciężkiej w końcu

pracy. Nauczyciel posiada umiejętności obserwacji swoich uczniów i wyciągania wniosków, indywidualizowania pracy i realizuje w naturalny sposób to, co zapisano w UoSO, a szkoła i mądry dyrektor dbają, aby miał ku temu właściwe warunki. Nauczyciel potrafi ocenić postępy swojego ucznia i jego braki w wykształceniu, a wszystko to przekazać jemu samemu i jego rodzicom w zrozumiały dla nich sposób, bez okazywania zdumienia, że on tak się napracował a odpytywany uczeń nic nie umie. Powinno być na odwrót – to uczeń powinien się napracować, ale zgodnie z planem, jaki ustalił nauczyciel i osiągnąć przewidziane rezultaty. Jeśli nie osiąga ich, to należy zmienić metodę, a nie zrzucąć winę na ucznia. Ale aby tak było, nauczyciel także musi mieć poczucie bezpieczeństwa, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, mieć trudności i nie radzić sobie z problemami w klasie. W szkole, w której dyrektor współpracuje z nauczycielami, wspólnie w kilkuosobowym gronie (zespół problemowy lub przedmiotowy) można zastanowić się nad ich rozwiązaniem. Okazywanie nauczycielowi dezaprobaty „bo ma trudności”, powoduje skutek taki, że zaczyna on stosować uniki – oficjalnie nie ma problemu a naprawdę problem jest schowany, „zamieciony pod dywan” rozwija się i wystąpi po czasie z jeszcze większą siłą (patrz „kosz na głowę”).

Nowa rola dyrektora, nauczyciela, szkoły to właśnie zrozumienie i uświadomienie sobie, że naszych wychowanków musimy wyposażać w zupełnie inne niż do tej pory kompetencje: komunikatywność i kreatywność i że nigdy tak wiele – ich życiowy sukces nie zależał od sposobu pracy szkoły.

W literaturze pedeutologicznej pojawiły się nowe kategorie opisu roli nauczyciela. Nauczyciel w roli **przewodnika** (za Z. Baumanem) – zna cel wędrówki, odpowiedź na pytanie po co idziemy, ku czemu zmierzamy, dokąd chcemy i powinniśmy dojść. Nauczyciel w roli **tłumacza** (za Z. Baumanem) – zajmuje się objaśnieniem, tłumaczeniem, pośredniczeniem pomiędzy jednostką a światem społecznym. Nauczyciel jako **refleksyjny praktyk** – buduje swoje kompetencje w oparciu o własne doświadczenia praktyczne (teoria Schöna – 1983). Nauczyciel w roli **badacza** podejmuje studia nad własnymi działaniami praktycznymi w klasach czy szkołach (wg M. Hammersley).

To tylko niektóre z opisywanych ról, zachęcam do lektury.⁴ Do pełnienia ich potrzebne są odpowiednie kompetencje. Jakież? Określone są w literaturze⁵ jako: kompetencje prakseologiczne, komunikacyjne, współdziałania, kreatywności, kompetencje infor-

(dokończenie na stronie 5)

(dokończenie ze strony 4)

matyczne, ale także kompetencje moralne. Trudno oprzeć się wrażeniu, że to duże wymagania wobec nauczyciela i aby je osiągnąć trzeba sporo zainwestować czasu, pieniędzy, wysiłku – czy to się opłaci? Jeśli świadomie zdecydowaliśmy się na ten zawód, to na pewno jest szansa, że dotrzemy do emerytury nie sfrustrowani i z poczuciem satysfakcji, a nasi wychowankowie odniosą sukces w swoim życiu. A tylko taka edukacja jest skuteczna. Może w ten sposób uda mi się przekonać czytelników, że nowe role podejmowane przez nauczycieli współczesnej szkoły implikują doskonalenie zawodowe. Warto o tym pamiętać planując je tak, aby miało to sens dla rozwoju ucznia i nauczyciela.

Na koniec myśl, z którą się utożsamiam: „Radość jest podstawową potrzebą duszy. Brak radości, czy to wypływający z nieszczęścia, czy po prostu z nudy, jest stanem chorobowym, w którym przygasa inteligencja, odwaga, i wielkoduszność, refleksyjność, idea samorozwoju”. Że nauczyciel ma być radosny, tego akurat nie ma w żadnej kompetencji ani roli nauczyciela, ale trudno sobie wyobrazić dobrego nauczyciela, któremu praca nie sprawia radości, gdy pracuje w skutecznej szkole.

Aleksandra Gołębiwska
redaktor wydania

¹ GW 2005-11-24 „Załamujące wyniki ankiety w szczecińskich liceach” Marcin Górka

² GW 2005-11-22 „Nauczyciel z klasą zawsze się uśmiecha” Anna Stańczyk

³ Polityka nr 47 (2531) 26 listopada 2005 „Kuratorów wyprowadzić” Anna Szymczak

⁴ Nowak-Dziemianowicz M. „Oblicza nauczyciela oblicza szkoły” Wyd. A. Marszałek, Toruń 2001

⁵ Denek K. – UAM „Kompetencje nauczycieli w kontekście wyzwań XXI wieku i potrzeb reformy systemu edukacji w Polsce” materiały konferencyjne US, Szczecin 2000

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE

– ZNACZENIE DLA UCZENIA I NAUCZANIA

W lutym 2005 roku OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) opublikowała raport pt. *Ocenianie kształtujące: poprawa uczenia w klasach szkoły średniej*. Raport został przygotowany przez zespół pod kierunkiem Janet Looney.

Według definicji OECD, ocenianie kształtujące to sposób oceniania polegający na aktywnej współpracy uczniów i nauczyciela mający na celu ocenianie postępów i poziomu zrozumienia zdobywanej przez uczniów wiedzy. Ocenianie kształtujące określa, jak dalek uczeń ma się uczyć i jak najlepiej go nauczać.

Skąd zainteresowanie organizacji (dobrze znanej w Polsce dzięki badaniom PISA) praktyką nauczania i oceniania prowadzoną przez nauczyciela w klasie szkolnej? Przecież PISA jest badaniem podsumowującym całość doświadczenia edukacyjnego 15-latków i na tej podstawie porównującym narodowe systemy edukacyjne. Najważniejszy powód to ten, że liczne badania i poważne raporty pokazują, że ocenianie kształtujące:

- jest bardzo skutecznym sposobem podnoszenia osiągnięć uczniów;
- przygotowuje uczniów do uczenia się przez całe życie;
- jest pomocne w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych.

Autorzy raportu OECD wykorzystali między innymi znaczący i bardzo obszerny przegląd literatury naukowej Assessment and Classroom Learning przygotowany w roku 1998 przez Paula Blacka i Dylana Williama (profesorów King's College z Londynu). Wyniki ba-

dań przedstawione przez Blacka i Williama, pokazujące wpływ oceniania kształtującego na efektywność nauczania, odbiły się w Wielkiej Brytanii szerokim echem. Wywołały one po roku 1989 szereg decyzji, które owocują wprowadzeniem oceniania kształtującego do szkół brytyjskich. Brytyjskie Ministerstwo Edukacji określa ocenianie kształtujące jako „ocenianie służące uczeniu się”. Definiuje go jako proces poszukiwania i interpretowania dowodów, które mogą posłużyć uczącemu się i jego nauczycielowi do określania, na jakim etapie uczenia się znaleźli, jaki następny krok mają do wykonania i jak najlepiej go wykonać.

W 9 krajach, których dotyczy raport OECD „*Ocenianie kształtujące: poprawa uczenia w klasach szkoły średniej*”, władze oświatowe dostrzegają w stosowaniu elementów oceniania kształtującego przez nauczycieli ważny czynnik podnoszący skuteczność systemu oświatowego. Warto podkreślić, że są wśród nich kraje o bardzo wysokich wynikach w badaniach PISA, np. Finlandia, Dania, Kanada.

Zainteresowanie władz ocenianiem kształtującym w każdym z krajów, których dotyczył raport OECD, wynikało z poszukiwania sposobu, jak przygotować uczniów do uczenia się przez całe życie. Jest to cel, który od wielu lat jest stawiany jako jedno z najważniejszych zadań współczesnej edukacji.

Ocenianie kształtujące „uczy jak się uczyć” poprzez:

- modyfikację procesu uczenia się i włączanie uczniów w kształtowanie tego procesu,
- przygotowanie uczniów do oceny koleżeńskiej i samooceny,
- zrozumienie przez uczniów tego, jak się uczyć,
- pomaganie uczniom w wypracowaniu własnych strategii „uczenia się jak się uczyć”.

A zatem potrzebujemy włączyć uczniów w proces uczenia się. Wskazać uczniom, jak samodzielnie oceniać efekty własnej nauki przy określonych, w zrozumiały dla nich sposób, celach nauczania i kryteriach sukcesu. Pozwala to uczniom rozpoznać, jaki następny krok mają do wykonania w procesie zdobywania wiedzy i umiejętności.

Ocenianie kształtujące pozwala zindywidualizować nauczanie, a przez to umożliwia wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów. Jest to nauczanie, które nie koncentruje się na porównywaniu uczniów, ale na podkreśleniu tego, co każdy uczeń umie oraz na dostarczaniu

(dokończenie na stronie 6)

Piórkem Romana Kosmali - Wielkopolskie „Szkoły Marzeń”:
Opatówek – Gimnazjum

(dokończenie ze strony 5)

informacji, które pomogą mu wykonać następny krok w uczeniu się. Uwzględnia ono różnice pomiędzy uczniami, wynikające zarówno z innego poziomu i zakresu posiadanej już wiedzy i opanowanych umiejętności, jak i z indywidualnych różnic w stylu uczenia się. Takie podejście nie tylko indywidualizuje nauczanie, ale także służy angażowaniu uczniów w naukę. Nie jest obciążone demotywiącą często uczniów informacją o uzyskiwanych przez nich słabych wynikach egzaminów podsumowujących ich naukę.

WYKORZYSTANIE

OCENY PODSUMOWUJĄCEJ

W OCENIANIU KSZTAŁTUJĄCYM

Ocenianie kształtujące nie wymaga porzucenia oceny podsumowującej. Ocena podsumowująca może być także wykorzystywana w kształtujący sposób. W pewnym zakresie różnica pomiędzy oceną podsumowującą i oceną kształtującą zależy od sposobu jej wykorzystania. Jest głęboko uzasadnione, aby wyniki sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych

(ocenie podsumowujące) były analizowane i używane do uzupełnienia oceny kształtującej.

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE DRUGIEGO STOPNIA

W ocenianiu kształtującym można mówić nie tylko opisując praktykę oceniania pracy ucznia przez nauczyciela w klasie, ale także mówić o ocenie instytucji edukacyjnych lub całego systemu oświatowego.

Mierzenie jakości pracy szkoły jest ocenianiem kształtującym, jeśli wyniki tej oceny są wykorzystane w szkole do poprawy organizacji i nauczania. Takiego wykorzystania wyników raportów z mierzenia jakości wymaga rozporządzenie o sposobie sprawowania nadzoru pedagogicznego.

Wprowadzając w Polsce w roku 1999 sprawdzian na koniec szkoły podstawowej wskazywano, że będzie on głównie służył dostarczeniu nauczycielom szkół podstawowych informacji o tym, jak uczą. W rozporządzeniu o nadzorze pedagogicznym z kwietnia 2004 roku nakazuje się dyrektorom i nauczycielom wszystkich szkół analizować wyniki spraw-

dziań i egzaminów oraz wykorzystać je do oceny jakości pracy szkoły i podejmowania „stosownie do potrzeb działań naprawczych lub doskonalących”.

Wykorzystanie przez nauczycieli informacji uzyskanych poprzez ocenianie do planowania przyszłych działań w klasie szkolnej albo też wykorzystywanie ogólnokrajowych wyników egzaminów i sprawdzianów do modyfikowania polityki oświatowej bywa określane jako ocenianie kształtujące drugiego poziomu.

WZMOCNIENIE KULTURY EWALUACJI I SAMOOCENY

Jednym z głównych wniosków raportu OECD jest położenie nacisku na tworzenia w oświacie kultury ewaluacji i samooceny.

Istnienie w szkole kultury ewaluacji oznacza, że nauczyciele zbierają informacje o uczniach i ich uczeniu się po to, aby zorientować się, co z tego, co robią, jest skuteczne, dlaczego jest skuteczne lub skuteczne nie jest i jak należy własne działania modyfikować.

Jacek Strzemieczny

EWALUACJA SZKOLNEGO SYSTEMU OCENIANIA

Szkoła, na której przykładzie chcę się oprzeć jest duża (1200 uczniów) i niejednorodna: kształci w kilku zawodach i na różnych poziomach, zatrudnia około 60 nauczycieli z różnym stażem i kwalifikacjami. W 1999 roku, podobnie jak inne placówki, została zobowiązana do stworzenia WSO. Losy tego zadania potoczyły się w niej zapewne podobnie jak w innych szkołach. Dyrekcja powołała kilkuosobową komisję ds. opracowania WSO, zgromadziła jakąś ilość informacji o takim dokumencie i wraz z komisją rozpoczęła pracę. Trochę podyskutowano, parę ciekawych - jak się wydawało - rozwiązań skądś przepisano, coś ustalono i przedstawiono radzie pedagogicznej. Rada pokręciła nosem, ale... przyjęła i to przy zaledwie dwóch głosach wstrzymujących się. I tak system wszedł w życie. Jak się wkrótce okaże, określenie „wszedł w życie” jest trochę na wyrost.

System był bardzo nowatorski, oceny cząstkowe dzielił na trzy kategorie, z których każda miała przypisaną wagę (0,6; 0,3; 0,1), obowiązywał do stosowania różnorodnych sposobów sprawdzania uczniowskiej wiedzy i do oceniania aktywności każdego ucznia. Kilka miesięcy po jego wprowadzeniu (w obliczu zbliżającego się końca semestru) rozpoczęto ewaluację. Dotyczyła ona następujących problemów:

1. Czy regulamin WSO jest zgodny z nadrzędnymi przepisami prawnymi?
2. Czy regulamin WSO jest spójny, przejrzysty i zrozumiały dla użytkowników?
3. Czy regulamin WSO jest życzliwy dla użytkowników, tj. czy pomaga w realizacji założeń dydaktycznych?
4. Czy regulamin WSO wpływa na podniesienie skuteczności nauczania?
2. Czy wszyscy nauczyciele wprowadzili WSO do swoich działań edukacyjnych?
3. Czy dzięki WSO oceny są odbierane jako bardziej obiektywne i sprawiedliwe?
4. Czy jest widoczna zmiana stosunku uczniów do obowiązków szkolnych?
5. W jakim stopniu społeczność szkolna jest zadowolona z funkcjonowania WSO?

Aby uzyskać odpowiedzi, zastosowano równoległe kilka metod badawczych: wywiad z dyrektorem, analizę dokumentów oraz trzy wersje ankiety (dla uczniów, nauczycieli i rodziców). Najwięcej emocji budziły od samego początku ankiety. Ich celem było zbadanie społecznego odbioru WSO. Miały pokazać opinie trzech zainteresowanych kręgów. Poznanie tych opinii jest szczególnie istotne, jeśli uświadomimy sobie, że to właśnie rozumienie i aprobaty społeczna warunkują sprawne funkcjonowanie wszelkich sztywnych przepisów.

Wyniki ankiet okazały się interesujące, a ich interpretacja zupełnie się rozminęła z oczekiwaniami grona nauczycielskiego, które zakładało, że ankiety pokażą obraz WSO - oczywiście negatywny. Ukazały one jednak przede wszystkim obraz społeczności szkolnej i dały jakieś takie pojęcie o „trawiących ją chorobach”. Być może zaprezentowane przeze mnie wyniki staną się inspiracją do przeprowadzenia podobnych badań w innych szkołach.

Ankiety miały przynieść odpowiedź na następujące pytania:

1. Czy WSO jest dla wszystkich przejrzyste i zrozumiałe?

ZROZUMIAŁOŚĆ I PRZEJRZYSTOŚĆ WSO

Większość uczniów twierdzi, że raczej rozumie zasady WSO, ale jednocześnie, że niektóre są dla nich niejasne. Być może wynika to ze złożoności dokumentu, który ogólnie wydaje się zrozumiały, a w szczegółach budzi wątpliwości. WSO jest najbardziej zrozumiałe dla nauczycieli i oni też potwierdzają umiejętność obliczenia oceny końcowej. Stopień zrozumiałości wśród rodziców kształtuje się w przedziale normalnej akceptacji. Jest to dosyć dziwne, ponieważ nie przeprowadzono spotkań z rodzicami, na których wyjaśniano by regulamin, więc znają go oni tylko od uczniów, a uczniowie są grupą, dla której WSO jest mało zrozumiałe.

Problem rysuje się jeszcze ciekawiej, gdy porównamy średnie wyniki uczniów poszczególnych klas. Przejrzystość i zrozumiałość WSO została zanegowana przez uczniów technikum elektronicznego i szkoły zawodowej. Z czego wynika taki rozrzut? Możliwe,

(dokończenie na stronie 7)

(dokończenie ze strony 6)

iz ze sposobu wyjaśniania regulaminu przez wychowawcę klasy. Analizy zapisów w dziennikach sugerują jednak, że właśnie w TEE i ZSZ poświęcono lekcje na omówienie regulaminu, a w TM tego nie zrobiono. Albo zapisy w dziennikach są niezgodne z faktami, albo wychowawcy swoimi wyjaśnieniami i uwagami wzbudzili w uczniach wątpliwości co do jasności sformułowań w WSO. Wniosek końcowy jest jednoznaczny: główni klienci szkoły - uczniowie - nie rozumieją regulaminu, który ich obowiązuje.

Bardzo często przepisy należą do tzw. papierowych. Istnieją, ale są omijane, bo utrudniają życie, bo nikt nie sprawdza ich respektowania itp. Postarałam się zbadać, czy regulamin WSO został wprowadzony w życie. Konsekwencja odpowiedzi wyniosła zaledwie 31%. Dlaczego jest ona tak niska? Może z powodu poczucia zagrożenia u respondentów (Aha! Sprawdzają, czy przestrzegam regulaminu). Nauczyciele uznali, iż wprowadzili WSO do działań dydaktycznych, ale jak się okazało, zupełnie ignorują jeden z jego przepisów. Uczniowie zaś nie wiedzą, jakiej wagi oceny zdobywają, i uznają, że procentowy udział punktów w ocenie nie jest respektowany przez nauczycieli.

Analiza danych prowadziła do dodatkowego wniosku: im ogólniejsze twierdzenie, tym wyższy wskaźnik akceptacji; twierdzenia dotyczące szczegółów są negowane, a to obala prawdziwość twierdzeń ogólnych. Deklaracje nauczycieli zostały obalone przez nich samych, przez uczniów, a także przez analizę dzienników, w których ponad połowa nauczycieli nie wydzieliła na kartach wyników nauczania rubryk dla poszczególnych kategorii stopni.

OBIEKTYWIZM I SPRAWIEDLIWOŚĆ WSO

Sprawiedliwość i obiektywizm szkolnych ocen to sprawa od zawsze dyskusyjna. Ocena obiektywna w powszechnym pojęciu to taka, która wynika z pewnych kryteriów i może zostać w jakiś sposób potwierdzona (np. w wyniku oceniania tej samej pracy przez dwóch nauczycieli). Definicji sprawiedliwości jest zaś chyba tyle, co ludzi i sytuacji, które usiłuje się pod jej względem ocenić. Postanowiłam więc się dowiedzieć, w jakim stopniu regulamin WSO zapewnia obiektywizm i sprawiedliwość w odczuciu ankietowanych i wszystkim trzem grupom przedstawiłam po dwie pary twierdzeń: jedna dotyczyła obiektywizmu, druga sprawiedliwości.

Ustaliłam, iż obie grupy zgadzają się, że ocena wystawiona wg nowych zasad będzie bardziej obiektywna, ale aprobata jest niewielka, niższa u nauczycieli. Jednocześnie obie grupy negują sprawiedliwość systemu. Można wysnuć wniosek, że dla społeczności szkol-

nej ocena obiektywna nie jest równoznaczna ze sprawiedliwą, a nawet głębszy: ocena obiektywna często krzywdzi (nie bierze pod uwagę wkładu pracy, zdolności, warunków itp.).

Uczniowie spodziewają się, że wyniki klasyfikacji na koniec semestru będą niższe. Tych obaw nie potwierdziła analiza porównawcza wyników klasyfikacji semestralnej w roku szkolnym 1999/2000 i 2000/2001. Różnice liczby poszczególnych ocen mieściły się w granicach 2%, a średnia szkoły spadła zaledwie o 0,02 (z 3,29 do 3,27). Nad wiarygodnością tych danych też jednak należałoby się zastanowić. Analiza dzienników wykazała bowiem, że istnieją przypadki zupełnego ignorowania zaleceń systemu oraz próby „radzenia sobie” z nim, np. rządki piątek wpisanych gratis.

A JEDNAK DZIAŁA!

Jednym z ujawnionych przez dyrektora celów wprowadzenia WSO było zmobilizowanie uczniów do pracy. W jaki sposób może się to objawić? Na przykład przez odrabianie zadań domowych, poświęcanie więcej czasu na naukę, zdobywanie lepszych ocen itp. Okazało się, że zmiana stosunku uczniów do obowiązków szkolnych to jedyne zagadnienie, które zostało zaaprobowane przez wszystkich ankietowanych. Akceptacja nie jest wysoka, ale sądy są zbieżne, nie występuje rozchwianie widoczne w przypadku innych zagadnień.

Można się pokusić o wniosek, że to chyba pierwszy sukces WSO - mobilizuje do pracy, choć jeszcze nie w satysfakcjonującym stopniu. Ważne, że poczucie zwiększonego wysiłku mają uczniowie oraz że jest ono zauważane przez nauczycieli i rodziców.

Poczucie, że prawo pomaga nam w życiu, chroni nas, zgadza się z naszą osobistą hierarchią wartości, jest potrzebne każdemu człowiekowi. Takiego prawa się przestrzega, nawet w przypadku niektórych restrykcyjnych rozwiązań. Regulamin WSO, by działał skutecznie, musi być akceptowany przez społeczność szkolną. Z tego powodu ważne wydało mi się sprawdzenie, czy jest ona zadowolona z funkcjonowania regulaminu. Ponieważ rodziców przepisy WSO bezpośrednio nie dotyczą, zbadałam tylko opinie nauczycieli i uczniów.

Stwierdziłam, że wśród nauczycieli istnieje świadomość potrzeby systemu, lecz równocześnie wiara w umiejętności sprawiedliwego oceniania bez systemów jest głęboka. Pokutuje prawdopodobnie stare przyzwyczajenie nauczycielskie wynikłe z wieloletnich doświadczeń pedagogicznych i wyrażające się w słowach: On nie musi nic mówić, jak na niego spojrzę, to i tak wiem, na ile umie. Pozostałoby się zastanowić, kto to taki „dobrze przygotowany nauczyciel”, ale to już chyba temat na następną ankietę badającą stan nauczycielskiej świadomości. Zadowoleni, ale tylko w minimalnym stopniu są nauczyciele, natomiast nie-

zadowoleni i skrzywdzeni czują się uczniowie. Oni skłaniają się też ku stwierdzeniu, że systemy są w ogóle niepotrzebne.

PORA NA WNIOSKI OGÓLNE

Ankiety pokazały, że stosunek społeczności szkolnej do systemu jest pod każdym względem negatywny, nawet jeśli pojawia się aprobata, to jest ona bardzo niska. Uczniowie nie rozumieją regulaminu i nie odczuwają potrzeby jego istnienia. Reagują strachem, wołają się oddać w ręce nauczyciela niż matematyki. Sądy zaś nauczycieli są rozchwiane i niespójne. Wierzą oni w doskonałość i etykę nauczycielską. Zdają sobie sprawę, że idzie nowe, ale... tyle razy już szło...

Zastanawia jeszcze coś. Nauczyciele negują system, chociaż go wcześniej przyjęli. Dlaczego? Może dlatego, że nie lubimy pracować nad formułowaniem zasad, którym będziemy musieli się podporządkować. Nigdy tego od nas nie wymagano. Prawa zawsze były dane, a my swą inteligencją pozytkowaliśmy na znalezienie dróg, które pozwoliłyby owe prawa obejść. Kontestacja praw i zaleceń to chyba obciążenie pozostałe po określonej - jak pisał poeta - epoce. A może jeszcze wcześniejsze? Nie lubimy ujawniać swego zdania przed, za to lubimy krytykować po, wskazywać absurdy, zaznaczać niezależność. Ale - broń Boże - zmieniać! To wymagałoby tworzenia zasad i obliowało do ich przestrzegania (nie jesteśmy w końcu kurkami na kościolach, szcycimy się konsekwencją). Nie! Od tworzenia zasad są wrogie siły „na górze”. To, co napisałam, nie jest oskarżeniem tych, którzy mnie irytują, to raczej wynik autoanalizy. Parafrazując poetę, „mówię, bom smutna i sama pełna winy”.

Ewaluacja WSO w przykładowej szkole pokazała, że system nie jest dobry, potwierdziła więc ciche opinie grona pedagogicznego. Dlaczego więc grono, zamiast się cieszyć, jest poirytowane? A to wina pana dyrektora, który zarządził pracę nad zmianami w WSO i autokratycznie stwierdził, że - po pierwsze - stare nie wróci, a - po drugie - każdy powinien wziąć konstruktywny udział w tworzeniu nowego WSO. To oznacza ileś „nasiadówek”, ileś kompromisów, ileś starych przyzwyczajzeń, które trzeba będzie odesłać do lamusa. Grono pedagogiczne szkoły X czuje się systemem ubezwłasnowolnione. Przepraszam, ale sędzia wydający wyrok też musi się stosować do przepisów prawa.

Na koniec jednak myśl optymistyczna. Sądy nauczycielskie okazały się niespójne, ale może to wcale nie rezultat rozdwojenia jaźni, może to znak, że nowe jednak toruje sobie drogę? Może po tych przykrych doświadczeniach wszyscy wezmą się do roboty i skonstruują coś, co ich zadowoli?

Hanna Szypryt-Nowicka
przedruk za „Edukacja i Dialog” nr 9, 2001

WYBRANE PROBLEMY KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Wartykule przedstawiono prawne podstawy kształcenia zawodowego. Poruszono problematykę egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, szczególnie uwagę zwracając na etap praktyczny tego egzaminu. Omówiono także modułowe programy nauczania dla zawodów.

WSTĘP

Kształcenie zawodowe (w zawodzie) odbywa się w: zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających i szkołach policealnych. Ukończenie tych szkół umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu. Kształcenie zawodowe składa się z kształcenia zawodowego teoretycznego i kształcenia praktycznego (praktycznej nauki zawodu). Wynikiem kształcenia zawodowego jest wykształcenie zawodowe, w którym znaczącymi składnikami są: wiedza zawodowa, umiejętności zawodowe, postawy i osobowość zawodowa.

Szkoły mogą kształcić w 193 zawodach określonych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, zgodnie z programami nauczania, wpisanymi do wykazu Ministerstwa Edukacji i Nauki. Zasadnicza szkoła zawodowa kształci w 77 zawodach. Dla 22 zawodów okres nauczania jest dwuletni, a dla 55 – trzyletni. Czteroletnie technika oferuje absolwentom gimnazjów kształcenie w 81 zawodach. Trzyletnie technika uzupełniająca dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych kształci w 46 zawodach. Natomiast w szkołach policealnych można wybierać spośród 147 zawodów, w tym 106 na poziomie technika i 41 zawodach robotniczych. Zawody, w których kształci szkoła ustala jej dyrektor w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę i po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty oraz opinii odpowiednio wojewódzkiej lub powiatowej rady zatrudnienia.

W celu lepszego dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy i zwiększenia perspektyw zatrudnienia absolwentów Ministerstwo Edukacji i Nauki wprowadza modułowe programy nauczania

dla zawodów oraz zawiera porozumienia z organizacjami pracodawców i samorządami gospodarczymi w zakresie realizacji praktycznej nauki zawodu. Również Wielkopolski Kurator Oświaty zawarł w dniu 2 grudnia 2005 r. porozumienie z Prezesem Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu i Prezesem Izby Rzemieślniczej i Przedsiębiorczości w Kaliszu.

PRAWNE PODSTAWY KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Podstawowym aktem prawnym wyznaczającym kierunki pracy nad koncepcją procesu kształcenia zawodowego w danej szkole jest podstawa programowa kształcenia w zawodzie, która jest określona w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Przez podstawę programową należy rozumieć obowiązkowe, na danym etapie kształcenia, zestawy celów i treści nauczania oraz umiejętności, a także zadania wychowawcze szkoły, jakie są uwzględniane odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego i programach nauczania oraz umożliwiają ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych. W podstawie programowej określone są: założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie (opis kwalifikacji absolwenta i specyficzne wymagania kształcenia w zawodzie) i bloki programowe (cele, treści kształcenia i liczby godzin).

PROGRAM NAUCZANIA DLA ZAWODU

Na bazie podstawy programowej kształcenia w zawodzie tworzony jest program nauczania dla zawodu, który stanowi zbiór usystematyzowanych, celowych układów umiejętności i treści nauczania, ujętych w podstawie programowej wraz ze wskazówkami dotyczącymi realizacji procesu kształcenia i oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia. W ustawie o systemie oświaty określono, że nauczyciel ma prawo wyboru i opracowania własnego programu nauczania. Program nauczania dla zawodu wybierają nauczyciele prowadzący kształcenie w danym zawodzie spośród programów dopuszczonych do użytku szkolnego i wpisanych do wykazu podanego na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki. Nauczyciele prowadzący zajęcia w danym oddziale ustalają zestaw programów nauczania realizowanych w tym oddziale, tzw. szkolny zestaw programów, złożony z programów nauczania ogólnego dla poszcze-

gólnych zajęć edukacyjnych i programów nauczania dla zawodu. Szkolny zestaw programów uwzględnia całość podstawy programowej kształcenia w zawodzie.

Program nauczania dla zawodu opracowany przez nauczyciela może zostać dopuszczony do użytku w danej szkole i włączony do szkolnego zestawu programów po uzyskaniu pozytywnej opinii kuratora oświaty. Program nauczania wybranej specjalizacji w zawodzie opracowuje szkolny zespół przedmiotowy właściwy dla danego zawodu. Opracowane przez nauczycieli programy dopuszczają do użytku w danej szkole i włączają do szkolnego zestawu programów dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady szkoły. Programy nauczania dla zawodów mogą być aktualizowane przez nauczycieli w celu uwzględnienia zmian wynikających z postępu techniczno-technologicznego, jeżeli aktualizacja nie zmieni celów kształcenia.

Szkoła może wybrać i wprowadzić specjalizację w zawodzie, jeżeli podstawa programowa kształcenia w danym zawodzie przewiduje taką możliwość. Wyboru specjalizacji dokonuje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. Decyzja taka powinna być odpowiedzią na potrzeby regionalnego rynku pracy, a w efekcie prowadzić do zwiększenia szans absolwentów na podjęcie zatrudnienia. Maksymalny wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć z zakresu specjalizacji, która jest przyzuceniem do przyszłego stanowiska lub pokrewnych stanowisk pracy, określa podstawa programowa w każdym zawodzie. Godziny na specjalizację pochodzą z puli godzin przeznaczonych w danym typie szkoły na obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego. Specjalizacja może być realizowana w formie zajęć teoretycznych i zajęć praktycznych specjalizujących lub wyłącznie w formie zajęć praktycznych specjalizujących. Zajęcia praktyczne specjalizujące i miejsca ich realizacji nie odbiegają swym charakterem od zajęć praktycznych, będących jednym z obowiązkowych przedmiotów ujętych w większości programów nauczania dla zawodów. Ponieważ wprowadzenie specjalizacji w zawodzie pod koniec okresu kształcenia nie jest obowiązkowe, dlatego dyrektor szkoły może przeznaczyć wszystkie godziny ujęte w ramowym planie nauczania tylko na obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia zawodowego ujęte w dopuszczonym do użytku szkolnego programie nauczania.

(dokończenie na stronie 9)

NA PÓŁMETKU!

Szkolne projekty toczą się wedle przyjętych planów, koordynatorzy szkolni z pomocą na własnej skórze doświadczają trudów prowadzenia projektu w ramach EFS, dyrektorzy życzliwie przyglądają się pracy zespołów projektowych, konsultanci konsultują, ekspert radzi, koordynator regionalny koordynuje – czyli wszystko na swoim miejscu i w porządku.

Właściwie tak, tyle że... no właśnie. Tu mogłaby znaleźć się lista wielu uwag do projektu, jego przebiegu, dokumentacji,

ludzi, którzy go prowadzą, głównych idei. Większość tych uwag byłaby słuszna i uzasadniona patrząc z perspektywy zgłaszającego i zupełnie nie do przyjęcia przez tych, którzy są w innym miejscu i widzą co innego.

Wto ogromne przedsięwzięcie, jakim jest Szkoła Marzeń jest zaangażowanych w skali kraju kilka tysięcy osób, więc ocen i propozycji zmian także jest tyle. Już tylko z tego powodu projekt zasługuje na uwagę. Kłopoty z jego realizacją, zdaniem wszystkich wielkopolskich szkolnych koordynatorów, wynikają zasadniczo z nadmiaru dokumentacji i informacji, które wzajemnie się wykluczają. Brak doświadczenia nauczycieli w dokumentowaniu wydatków wg wymogów EFS oraz znajomości kwalifikowalności kosztów stanowi podstawo-

wą trudność. Ale tu trzeba dodać, że ostatnie dwa miesiące pracy były dla koordynatorów bardzo kształcące i stanowiły przyspieszony kurs zasad rozliczania dotacji. Dziś można śmiało powiedzieć, że wśród wielkopolskich nauczycieli jest już grupa tych, co posiadli wiedzę tajemną i dla których „koszt kwalifikowany” nie jest tylko pusto brzmiącym określeniem.

Zainteresowanych skorzystaniem z unijnych dotacji w ramach EFS zapraszam do kontaktu z nauczycielami pracującymi w Szkole Marzeń. Wszyscy przyjadą na X Targi Edukacyjne. Będzie więc okazja, by nawiązać kontakty, wymienić doświadczenia i skorzystać z pomocy. Warto!

*Joanna Ciechanowska-Barnuś
koordynator projektu w Wielkopolsce*

SZKOŁA PODSTAWOWA W CERADZU KOŚCIELNYM

dyrektor: **Marek Wasielewski**

szkolny koordynator: **Grażyna Smolibocka**

konsultant ROK: **Elżbieta Walkowiak**

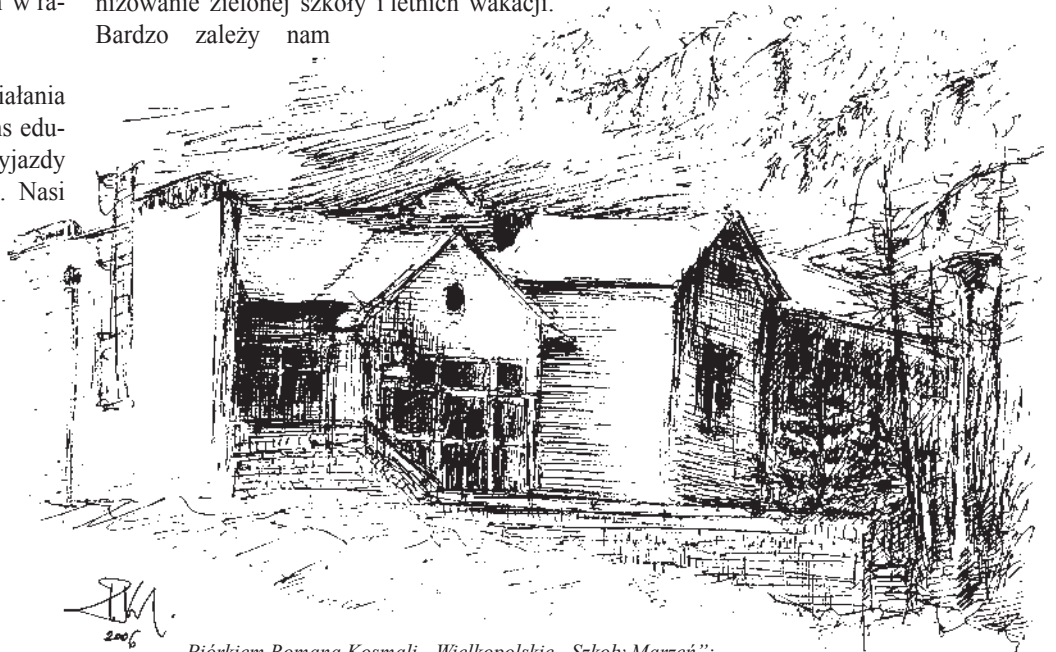
Nasza szkoła jest niewielką placówką wiejską. Uważamy więc, że spoczywa na nas większa odpowiedzialność za zwiększanie szans edukacyjnych i życiowych dzieci. W związku z tym staramy się już od jakiegoś czasu podejmować coraz to nowe wyzwania. Brałszy m.in. udział w akcji „Gazety Wyborczej” „Szkoła z klasą”. Przeszliśmy całą procedurę i zostaliśmy szkołą z klasą. Obecnie realizujemy program w ramach „Szkoły Marzeń”.

W projekcie proponujemy działania związane ze zwiększaniem szans edukacyjnych poprzez comiesięczne wyjazdy do kina, teatru, muzeów, filharmonii. Nasi uczniowie prywatnie bardzo rzadko korzystają z tych form kulturalno-edukacyjnych. Ponieważ biblioteczki domowe najczęściej wyposażone są w podstawowe pozycje słownikowe, chcemy wzbogacić księgozbiór szkolny o beletrystykę młodzieżową, baśnie, pozycje popularnonaukowe, literaturę piękną. Celem naszym jest stworzenie z biblioteki centrum kulturalnego wsi. Otwarcie jej dla wszystkich mieszkańców, zwłaszcza naszych absolwentów, uczniów dojeżdżających do

gimnazjum oraz dla rodziców. By stworzyć naszym uczniom możliwość dowartościowania się i porównywania, zakładamy udział w konkursach - polonistycznym, teatralnym, recytatorskim, sportowym, przyrodniczym. Planujemy zajęcia wyrównawcze dla uczniów z trudnościami w nauce i koła zainteresowań dla wszystkich chętnych, ze szczególnym naciskiem na pracownię plastyczno-muzyczną, gdyż w szkole nie ma fachowców z tych przedmiotów. Wielu uczniów dojeżdża do szkoły, dlatego za celowe uznaliśmy stworzenie świetlicy. Planujemy zorganizowanie zielonej szkoły i letnich wakacji. Bardzo zależy nam

na zacieśnieniu więzi szkoły z jej społecznym otoczeniem, zwłaszcza rodzicami, dlatego pomysł festynu rodzinnego przygotowanego metodą projektu. Rodzice naszych uczniów zgłaszają bezradność wobec problemów wychowawczych, dlatego chcemy zorganizować zajęcia dla nich w formie warsztatów. W szkole powstanie punkt konsultacyjny dla mieszkańców ze specjalistami z różnych dziedzin. Poza tym chcemy zorganizować cykl spotkań w celu wypracowania sposobu pracy i założeń planu lokalnej polityki oświatowej.

Naszemu projektowi daliśmy tytuł „Dla dzieci, z dziećmi, o dzieciach” powyższy program jest chyba adekwatny do tytułu.

*Piórkiem Romana Kosmali - Wielkopolskie „Szkoły Marzeń”:
Kłęka - Szkoła Podstawowa*

GIMNAZJUM PUBLICZNE W LAMKACH

dyrektor: **Grażyna Dymała**
szkolny koordynator: **Jerzy Wiśniewski**
konsultant ROK: **Lech Moryksiewicz**

Do gimnazjum oddalonego o kilka kilometrów od Ostrowa Wielkopolskiego przyjeżdża młodzież z okolicznych wsi: Łąkocin, Daniszyna, Cegiel, Chruszczyn, Worszt, Mazur. Przyjeżdża do Lamek. To My, Gimnazjum Publiczne w Lamkach. Piszę ten tekst po wigilii szkolnej, pełen szczyrych życzeń, które jeszcze brzmiały w duszy. Jak opowiedzieć o naszej szkole, o naszym projekcie? To trudne.

Większość naszych uczniów mieszka w małych miejscowościach rozsiadanych na dużym terenie. Trasa kochanego „gimbusa”, to ponad 50 km. Wszyscy są mocno związani ze swoimi miejscami zamieszkania, nie garną się do odkrywania „groźnego, nieznanego, obcego” świata, choćby Ostrowa Wielkopolskiego. Wiele naszych wysiłków poświęciliśmy dotąd na przełamywanie tej bariery i otwieranie młodzieży na nowe doświadczenia. Myślę, że z powodzeniem, bo w liceach radzą sobie nieźle. Grono pedagogiczne mamy młode, ambitne i udzielające się także w działaniach poza szkołą, rozwijające swoje zainteresowania, które przekładają się na inspirowanie naszych wychowanków.

Szkoła Marzeń dała nam możliwość rozwinięcia i rozszerzenia działań, które i tak prowadzilibyśmy na co dzień. Planując działania w ramach projektu postawiliśmy na priorytet pierwszy, który zmierza ku wyrównaniu szans. Tak wiele mamy potrzeb jako społeczność szkolna, że działaniami naszymi pragnęliśmy objąć wszystkich i wszystko. To powoduje w realizowaniu zadań duże komplikacje, z którymi jednak dzielnie dajemy sobie radę.

Priorytetowym jest „Rodzinna Liga Scrabli”. Nasza koleżanka, Danuta Połomska, od dwóch lat jest zafascynowana walorami tej gry i skupia wokół niej coraz więcej młodych osób. To gra, która poprzez zabawę uczy strategii i jednocześnie poszerza zasób słownictwa.

Do naszej szkoły uczęszcza wielu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, często nie mających wsparcia w swym domowym środowisku. Dla nich przewidzieliśmy zadanie: „Pomocna dłoń”, w którym wyłonimy grupę uczniów najbardziej potrzebujących tego wsparcia. Spróbujemy ukazać im świat poza własnym środowiskiem, przełamać istniejące w nich obawy. Będą to wyjazdy do teatrów i miast naszej okolicy.

Dla mnie bardzo ciekawym zadaniem jest zbudowanie stacji meteorologicznej. Ania Glaser, nauczyciel geografii ze specjalnością meteorologa, od kilku lat marzyła o codziennej, prowadzonej przez dzieci, obserwacji zjawisk

pogodowych i współdziałaniu z profesjonalnymi instytucjami obserwującymi zmiany pogody. Cieszy mnie, że całą konstrukcję naszego małego obserwatorium stworzą uczniowie. Czy sobie poradzą? Wierzę, że tak, choć planowane działania nie są ich najmocniejszą stroną. W tym wieku szybciej się piłuje niż mierzy.

Prócz tego mamy wiele typowych działań, jak: zajęcia wyrównawcze z matematyki (Moja największa ściągą), Warsztaty czytania ze zrozumieniem itp. W ramach zajęć dla dyslektyków w grudniu zorganizowaliśmy pieczenie pierników w kształcie „trudnych” liter. W zadaniu „Chwalcie Wasze, Poznajcie Nasze”, planujemy opracowanie kilku ścieżek edukacyjnych opartych o walory okolic Ostrowa Wielkopolskiego: „Szlakiem Muzeów Południowej Wielkopolski”, Szlakiem zabytków architektury” - warsztaty graficzne, Pisariada - warsztaty literackie oparte o motywy wynikające z wcześniej wymienionych zadań. Te liczne zadania dokumentować ma grupa „Multimedialnych Kronikarzy Szkoły”.

Wspaniałe są w Lamkach czwartkowe wieczory, gdy o osiemnastej przyjeżdża nasz autobus przepełniony młodzieżą, a szkoła otoczona zimową ciemnością rozbrzmiewa gwarem zaaferowanych czymś młodych ludzi. To zajęcia scrablistów, „Szkołna Trupa Szalonych i Twórczych”, trochę chłopaków z koła technicznego i wielu innych.

W te wieczory chce się żyć.

SZKOŁA PODSTAWOWA W KOTLINIE

dyrektor: **Edyta Orpel**
szkolny koordynator: **Arlęta Kycia**
konsultant ROK: **Barbara Gańczyk**

Przystępując do Programu „Szkoła Marzeń” skupiliśmy nasze działania wokół następujących priorytetów: rozwój szkoły w kierunku zapewnienia równych szans edukacyjnych uczniom, w tym uczniom niepełnosprawnym, kształtowanie u uczniów aktywnych postaw wobec przemian społecznych oraz wzmocnienie roli szkoły w aktywizowaniu społeczności lokalnych wokół wspólnych działań na rzecz edukacji i wychowania.

W obrębie pierwszego priorytetu prowadzone będą zajęcia wyrównawcze dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów z języka polskiego, matematyki, a także zajęcia logopedyczne w ramach Logopedycznego Centrum Pomocy Dziecku oraz zajęcia z komputerem.

Kolejnym obszarem działań będzie praca w zakresie poszerzania wiedzy i umiejętności, rozwijania zainteresowań i uzdolnień naszych

uczniów. W tym celu poszerzyliśmy ofertę kół zainteresowań. W ramach projektów Klubu Miłośników Książki oraz „Czar, którego myśl nie schwyci...” - czyli wędrujemy z baśnią przez świat” chcemy zachęcić uczniów do czytania książek. W epoce tak atrakcyjnych mediów, jak np. Internet czy telewizja kablowa, coraz trudniej jednak przekonać młodych ludzi do zagłębiania się w lekturze. Zamiłowanie do czytania należy rozwijać od najmłodszych lat. Planujemy wyjazdy do teatru, filharmonii, kina. Chcemy w ten sposób, umożliwić naszym uczniom szerszy udział w kulturze. Poprzez działalność Szkolnego Klubu Miłośników Przyrody „Ekoludek” i kółka przyrodniczego „Przyjaciel Przyrody” umożliwimy uczniom prowadzenie działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego. To tylko niektóre realizowane przez nas pomysły.

W ramach czwartego priorytetu podejmujemy działania, zmierzające do integracji szkoły ze środowiskiem lokalnym. Poszerzymy i nawiążemy bliższą współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w naszym środowisku, a także lepiej zaangażować rodziców w życie szkoły. Planujemy wspólnie zorganizować Święto Plonów oraz Przegląd Dorobku Szkoły.

Ważnym przedsięwzięciem będzie powołanie Klubu Przyjaciół Ziemi Kotlińskiej. Projekt ten zakłada zorganizowanie cyklu spotkań z ciekawymi ludźmi z naszej gminy, opracowanie historii szkół działających w gminie, zorganizowanie wystawy w szkolnej izbie pamięci narodowej na temat „Przeszłość i teraźniejszość gminy Kotlin”.

Nasi uczniowie wezmą udział w sesji rady gminy. Sami przygotują młodzieżową sesję gminną dla uczniów. Dzięki działalności klubu uczniowie lepiej poznają piękno, historię i tradycje naszej Małej Ojczyzny. Efektem końcowym projektu będzie wydanie monografii gminy Kotlin.

Kolejnym działaniem jest nawiązanie współpracy z Domem Dziecka w Górze oraz zorganizowanie wolontariatu w Ośrodku Wsparcia w Sławoszewie. Planujemy także zorganizować Powiatowe Spotkania z Poezją M. Konopnickiej. W ten sposób chcemy propagować twórczość naszej patronki.

W okresie wakacji letnich poszerzymy działalność opiekuńczą - wychowawczą organizując półkolonie dla dzieci z naszej gminy.

Podsumowaniem działań będzie utworzenie szkolnej strony internetowej, na której będziemy zamieszczali informacje o naszej pracy.

10 ZASAD OCENIANIA KSZTAŁTUJĄCEGO

Zasada 1.

Ocenianie kształtujące powinno być powiązane z dobrym planowaniem nauczania i uczenia się.

Zasada 2.

Ocenianie kształtujące koncentruje się na tym, w jaki sposób uczniowie się uczą.

Zasada 3.

Ocenianie kształtujące jest istotne podczas realizacji całego procesu dydaktycznego od planowania po ocenę osiągnięć.

Zasada 4.

Ocenianie kształtujące należy traktować jako kluczową umiejętność dydaktyczną nauczyciela.

Zasada 5.

Ocenianie kształtujące powinno być konstruktywne i przeprowadzane z dużym wyczuciem, bowiem jak każde ocenianie jest nieobojętne emocjonalnie.

Zasada 6.

Ocenianie kształtujące musi służyć motywowaniu uczniów do nauki.

Zasada 7.

Ocenianie kształtujące kieruje uwagę na kryteria sukcesu (Na co będę zwracał uwagę?) już na etapie planowania.

Zasada 8.

Uczniowie otrzymują konstruktywne wskazówki, jak mogą poprawić swoje wyniki i jak mają się rozwijać.

Zasada 9.

Ocenianie kształtujące powinno rozwijać uczniowską zdolność do samooceny tak, by służyło refleksji i samodzielnemu decydowaniu o własnej nauce.

Zasada 10.

Ocenianie kształtujące odnosi się do wszystkich kategorii osiągnięć uczniów.

Dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz zespół Regionalnego Ośrodka Konsultacyjnego projektu „Szkoła Marzeń” w Poznaniu uprzejmie zapraszają

**w dniu 4 marca 2006 r. o godz. 11:00
do sali kongresowej Centrum Kongresowego MTP
pawilon 15 poziom C**

NA KONFERENCJĘ PT.

PREZENTACJA OSIĄGNIĘĆ PROJEKTU „SZKOŁA MARZEŃ” W WIELKOPOLSCE

zorganizowaną w ramach
X TARGÓW EDUKACYJNYCH POZNAŃ 2006
Zapraszamy również do zwiedzenia ekspozycji

W PROGRAMIE

- **Przebieg projektu „Szkoła Marzeń” w Polsce**
Katarzyna Znaniecka-Vogt; dyrektor projektu „Szkoła Marzeń”
- **Europejski Fundusz Społeczny - każdy może sięgnąć po środki**
Rafał Jaworski; doradca – animator Regionalnego Ośrodka Szkoleniowego Europejskiego Funduszu Społecznego w Poznaniu
- **„Szkoła Marzeń” w Wielkopolsce – korzyści dla regionu**
Joanna Ciechanowska-Barnuś; koordynator regionalny projektu „Szkoła Marzeń” w Wielkopolsce
- wystąpienia zaproszonych gości
- występ Kapeli z Orliczka

„Szkoła marzeń” to program finansowany przez Europejski Fundusz Społeczny i budżet państwa (MEiN), mający na celu **zwiększanie szans edukacyjnych i życiowych uczniów szkół wiejskich dzięki wspólnej pracy nauczycieli, zaangażowaniu społeczności lokalnej i stworzeniu lokalnych programów rozwoju oświaty.**

Program „Szkoła marzeń” prowadzą:

wraz z partnerami ogólnokrajowymi i regionalnymi.

Doświadczenia uczestników projektu mogą się okazać szczególnie przydatne osobom zainteresowanym pozyskaniem unijnych funduszy dla swoich gmin i szkół.

SZKOŁA PODSTAWOWA W SARBICACH

dyrektor: **Dorota Granos**

szkolny koordynator: **Dorota Drzewiecka**

konsultant ROK: **Joanna Suchecka**

Projekt, który realizujemy w naszej szkole przewiduje działania zmierzające do zaktywizowania uczniów, więc zadania lub cykle zadań zaplanowane i koordynowane będą przez osobę prowadzącą, a realizowane przez uczniów.

Zaplanowano różnorodne zajęcia – m.in.: muzyczne, teatralne, dziennikarskie, biblioteczne, zajęcia związane z prawem. Obejmuje on wiele dziedzin życia, dlatego uczniowie mają możliwość realizowania siebie w dziedzinie, która ich interesuje. Planujemy zarówno zajęcia teoretyczne jak i praktyczne – wycieczki, warsztaty, prezentacje efektów pracy.

Jedną z propozycji jest cykl zajęć nazywany „Łowcy newsów” – zajęcia poszerzające wiedzę dziennikarską i rozwijające umiejętności praktyczne. Program przewiduje warsztaty dziennikarskie. Pod czujnym okiem profesjonalistów, młodzi dziennikarze przygotowują gazetkę szkolną oraz napiszą książkę pt.: „Szkoła marzeń w Sarbicach”.

„Muzykomania” – to zajęcia wokalne, taneczne, nauki gry na instrumentach. Uczniowie pod kierunkiem nauczycieli zorganizują pokaz własnych umiejętności, przygotowując prezentację artystyczną, na którą zaproszą społeczność lokalną.

„Czas na debiut” – zajęcia teatralne, wycieczki do teatru. Celem działań jest zainteresowanie dzieci aktorstwem i sztuką teatralną, utworzenie szkolnego teatru i przygotowanie przedstawień na różne okazje.

„Z prawem za pan brat” – to zajęcia poszerzające wiedzę uczniów w zakresie norm prawnych, wycieczki do sądu, warsztaty na temat „Prawo”, utworzenie sądu koleżeńskiego.

Zaplanowaliśmy także działanie pt.: „Biblioteka XXI” czyli zapoznanie z polityką gminną w zakresie informatyzacji bibliotek, udział uczniów w szkoleniu na temat systemów bibliotecznych szkolnych i gminnych, poznanie programów bibliotecznych, wycieczki do bibliotek, opracowanie projektu gminnej elektronicznej bazy bibliotecznej i przedstawienie władzom gminy.

Głównym celem naszych działań jest umożliwienie dzieciom z gmin wiejskich pogłębienie swoich zainteresowań, rozwijanie pasji, talentów, ale również nabieranie umiejętności w zakresie planowania, organizacji pracy, korzystania z Internetu, komunikowania się, odpowiedzialności za powierzone im zadania. Projekt przygotowuje dzieci do przyszłego wyboru zawodu, może wzbudzić pasję pomocniczą w wyborze kierunków studiów i satysfakcjonującej pracy. Dzieci mają możliwość wykazania się własnym profesjonalizmem i dokonaniem samooceny.

Jednym z priorytetów lokalnego programu rozwoju jest wzmocnienie poziomu szkolnictwa w naszej gminie, dlatego też władze gminy będą wspierać nasz projekt, będziemy spotykać się z przedstawicielami samorządu, zachęcać ich do udziału w naszych miniprojektach a uczniowie będą mieli możliwość w ramach działań uczestniczenia w obradach sesji Rady Gminy. Zaplanowane działania są ściśle powiązane z potrzebami dzieci, oczekiwaniami rodziców, samorządu lokalnego oraz realizowanymi standardami SUS i MEiN. „Stworzenie” samodzielnego, aktywnego i pewnego siebie młodego człowieka – oto pewny rezultat zmian w sposobie nauczania i główny cel naszego projektu.

GIMNAZJUM W CZERWONAKU

dyrektor: **Ewa Piotrkowska**

szkolny koordynator: **Karina Szatkowska**

konsultant ROK: **Wanda Rachut**

Bardzo chcemy, by w wyniku realizacji projektu Szkoła Marzeń uczniowie mogli powiedzieć **TAK SZKOLE**.

Zaplanowaliśmy szereg działań, które mają swym zasięgiem objąć wszystkich uczniów i przynieść im wymierne korzyści.

- TAK ukończeniu gimnazjum – pomoc uczniom z klas przysposabiających do pracy, nauczycielom pracującym w tych klasach oraz rodzicom.
- TAK nauce – zwiększenie motywacji do nauki przez zmianę sposobu nauczania i oceniania.
- TAK pomocy uczniom ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi – prowadzenie zajęć wyrównawczych i korepetycji koleżeńskich
- TAK szansom na lepsze zatrudnienie – organizowanie międzygimnazjalnego i szkolnego doradztwa zawodowego
- TAK językom obcym – zdobycie przez uczniów portfolio językowego, europejskiego

skiego paszportu oraz kontynuowanie wymiany młodzieży z krajami UE

- TAK zajęciom poza murami szkoły – organizowanie lekcji poza szkołą, wycieczek i Zielonej Szkoły
- TAK naszemu patronowi – poznanie patrona, jego życia, ludzi i szkół z nim związanych
- TAK Młodzieżowej Radzie Gminy
- TAK gminnej koalicji na rzecz oświaty, integrującej społeczność lokalną wokół edukacji
- TAK Forum Oświatowemu wskazującemu potrzeby i kierunki rozwoju oświaty w gminie
- TAK gminnej strategii rozwoju oświaty przedstawionej na zwiększenie szans edukacyjnych uczniów.

Najważniejszą zmianą będzie wprowadzenie na szeroką skalę metody projektu. Zajęcia pozalekcyjne oraz wszelkie inne będą prowadzone właśnie tą metodą. Zwiększymy wykorzystanie komputerów i Internetu we wszystkich działaniach szkoły, nie tylko do szukania informacji, ale także komunikacji i do zajęć na lekcjach języków obcych.

Liczymy na to, że zmianie ulegnie także atmosfera wychowawcza. Większe zaangażowanie w zajęcia zacieśni więzy ze szkołą,

poprawi zachowanie, integrację środowiska szkolnego oraz ogólną atmosferę w szkole. Mamy też nadzieję, że właśnie te działania pozwolą nam w większym stopniu związać ze szkołą rodziców i środowisko lokalne.

Zaktywizowanie metod nauczania, włączenie uczniów do prawdziwych struktur samorządowych oraz zaproszenie do projektu osób i instytucji spoza szkoły (UAM, Ośrodek Kultury, Centrum Rozwoju Kultury Fizycznej, OSP, Komisariat Policji, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Rada Rodziców, sołectwa i inne) pozwoli zmienić motywację do nauki

Będziemy prowadzić działania, które polepszą przygotowanie uczniów do przyszłego zatrudnienia. Zostanie powołany przy Klubie Pracy OHP punkt informacji edukacyjnej i zawodowej dla gimnazjalistów. Wykwalifikowany doradca zawodowy udzieli wsparcia, porady i poda informacje związane z aktywnością edukacyjno-zawodową.

Opracowaliśmy projekt, który pozwoli uczniom, przez pracę dla siebie, dla szkoły i środowiska lokalnego, przygotować się do odpowiedzialnego życia człowieka dorosłego.

(dokończenie ze strony 8)

STANDARZY WYMAGAŃ BĘDĄCE PODSTAWĄ PRZEPROWADZANIA EGZAMINU

Standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminu określone są w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Stanowią one ściśle opisy osiągnięć na poszczególnych etapach kształcenia, będące podstawą przeprowadzania egzaminów zewnętrznych. Wymagania te obejmują wyłącznie cele i zadania edukacyjne, zakres treści nauczania oraz umiejętności i osiągnięcia uczniów zawarte w odpowiedniej podstawie programowej kształcenia w tym zawodzie. Zatem **egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe przeprowadzany jest w zawodzie, zaś specjalizacja, często odmienna w każdej ze szkół prowadzących kształcenie zawodowe, nie jest przedmiotem sprawdzenia na zewnętrznym egzaminie zawodowym.**

STANDARD WYPOSAŻENIA DYDAKTYCZNEGO PRACOWNI KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Standard wyposażenia dydaktycznego pracowni kształcenia zawodowego są to typowe dla zawodu, zgodne z obowiązującymi normami wymagania dotyczące infrastruktury i wyposażenia dydaktycznego pracowni, opracowane z uwzględnieniem podstawy programowej kształcenia w zawodzie oraz standardu wymagań egzaminacyjnych dla tego zawodu. Wyposażenie zgodne ze standardem powinno umożliwić: 1) opanowanie wiedzy i umiejętności właściwych dla danego zawodu, 2) wykonanie zadania egzaminacyjnego w etapie praktycznym egzaminu zawodowego. Standardy wyposażenia dydaktycznego pracowni kształcenia zawodowego nie są jeszcze obowiązkowe, ale można i trzeba z nich korzystać. Podane są na internetowej stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki.

MODUŁOWE PROGRAMY NAUCZANIA DLA ZAWODU

Modularyzacja jest procesem korelacji, integrowania celów oraz treści kształcenia z różnych dyscyplin, dziedzin wiedzy, w określone całości według ustalonych kryteriów. Idea modularyzacji zrodziła się na gruncie myśli technicznej, a na teren edukacji została przeniesiona ponad sto lat temu w Ameryce. W 1972 r. w Tokio na Światowej Konferencji Oświaty Dorosłych, odbywającej się pod patronatem UNESCO zalecono ten system jako szczególnie przydatny dla

kształcenia ustawicznego. Obecnie kształcenie modułowe funkcjonuje w większości krajów Unii Europejskiej.

Modułowy program nauczania dla zawodu stanowi zestaw modułów kształcenia w zawodzie i odpowiadających im jednostek modułowych, wyodrębnionych na podstawie określonych kryteriów, umożliwiających zdobywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw właściwych dla zawodu. Moduł jest wyodrębnionym elementem programu nauczania, odnoszącym się do określonej grupy treści programowych: ponadzawodowych, ogólnozawodowych, podstawowych dla zawodu, specjalizacyjnych, realizowanych w procesie kształcenia zawodowego w formie jednostek modułowych. Natomiast jednostka modułowa jest częścią modułu kształcenia w zawodzie, obejmującą logiczny i możliwy do wykonania wycinek pracy, o wyraźnie określonym początku i zakończeniu, nie podlegający zwykle dalszym podziałom, a jego rezultatem jest produkt, usługa lub istotna decyzja.

Ministerstwo Edukacji i Nauki podjęło intensywne wysiłki w kierunku rozwoju modułowych programów nauczania dla zawodów. W ramach Funduszy Strukturalnych dla Sektora Edukacji w Polsce w ubiegłym roku opracowano 50 modułowych programów i 224 pakiety edukacyjne w formie „Poradników dla ucznia” i „Poradników dla nauczyciela” do programów jednostek modułowych. Obecnie trwają prace związane z opracowaniem modułowych programów nauczania dla 81 zawodów oraz 852 pakietów edukacyjnych.

Wdrażanie w szkole modułowych programów nauczania można przeprowadzić w następujących przykładowych krokach:

- 1) przeprowadzenie wstępnego szkolenia na temat kształcenia modułowego i uzyskanie dla niego aprobaty nauczycieli,
- 2) powołanie zespołu do opracowania planu przygotowania szkoły do nauczania modułowego,
- 3) ustalenie potrzeb w zakresie przygotowania szkoły (nauczycieli i wyposażenia dydaktycznego) ze względu na zmiany: funkcji i kompetencji nauczycieli, organizacji zajęć i metod nauczania,
- 4) sprawdzenie, czy dysponujemy pakietami edukacyjnymi lub czy istnieją możliwości przygotowania własnych pakietów,
- 5) przegląd kompetencji nauczycieli i określenie potrzeb w tym zakresie,

- 6) przegląd dostępnego wyposażenia dydaktycznego pracowni kształcenia zawodowego: liczba i wyposażenie stanowisk dydaktycznych, możliwość korzystania z bazy innych placówek, określenie rzeczywistych potrzeb,
- 7) analiza kosztów wprowadzenia kształcenia modułowego: przed wprowadzeniem kształcenia modułowego, po pierwszym roku i po całym cyklu kształcenia,
- 8) uzyskanie akceptacji/wsparcia (szczególnie w pierwszym okresie) organu prowadzącego, organu nadzoru, miejscowych pracodawców i innych sojuszników szkoły,
- 9) podjęcie decyzji o wprowadzeniu kształcenia modułowego,
- 10) uzupełnienie braków w zakresie kompetencji nauczycieli i wyposażenia dydaktycznego,
- 11) opracowanie szkolnego planu nauczania na cały cykl kształcenia na podstawie analizy mapy dydaktycznej programu modułowego, harmonogramu zajęć i przygotowanie danych do arkusza organizacyjnego,
- 12) ewaluacja procesu kształcenia modułowego po pierwszym roku i po cyklu kształcenia.

EGZAMIN POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE ZAWODOWE

Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, zwany egzaminem zawodowym, jest formą oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu danego zawodu, ustalonych w standardach wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Egzamin zawodowy jest przeprowadzany dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczych szkół zawodowych, techników, techników uzupełniających i szkół policealnych. Pierwsze egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe odbyły się w roku szkolnym 2003/2004 dla absolwentów dwuletnich zasadniczych szkół zawodowych. W roku 2004/2005 egzaminem tym objęci zostali absolwenci trzyletnich zasadniczych szkół zawodowych, w obecnym roku po raz pierwszy będą egzamin zdawali absolwenci techników.

Egzamin zawodowy przeprowadza się w dwóch etapach: pisemnym i praktycznym. Etap pisemny jest przeprowadzany w formie testu i składa się z dwóch części, podczas których zdający rozwiązują: 1) w części

(dokończenie na stronie 10)

(dokończenie ze strony 9)

pierwszej – zadania egzaminacyjne sprawdzające wiadomości i umiejętności właściwe dla kwalifikacji w danym zawodzie; 2) w części drugiej – zadania egzaminacyjne sprawdzające wiadomości i umiejętności związane z zatrudnieniem i działalnością gospodarczą. Laureaci i finaliści turniejów lub olimpiad tematycznych związanych z wybraną dziedziną wiedzy zawodowej są zwolnieni z etapu pisemnego egzaminu zawodowego, co jest równoznaczne z uzyskaniem z części pierwszej i z części drugiej etapu pisemnego egzaminu zawodowego najwyższego wyniku. Wynik egzaminu zawodowego ustala i dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe wydaje okręgowa komisja egzaminacyjna.

ETAP PRAKTYCZNY EGZAMINU POTWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE ZAWODOWE

Etap praktyczny egzaminu zawodowego dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (i szkół policealnych kształcących w tych samych zawodach, w których kształcą zasadnicze szkoły zawodowe) polega na wykonaniu zadania egzaminacyjnego sprawdzającego praktyczne umiejętności z zakresu kwalifikacji w danym zawodzie. Absolwent musi wykazać się umiejętnościami w zakresie:

- 1) planowania czynności związanych z wykonaniem zadania, obejmujących sporządzenie planu działania i wykazu niezbędnych surowców, materiałów, sprzętu kontrolno-pomiarowego, narzędzi oraz wykonanie niezbędnych obliczeń, rysunków lub szkiców pomocniczych,
- 2) organizowania stanowisko pracy polegającego na:
 - zgromadzeniu i rozmieszczeniu na stanowisku pracy materiałów, narzędzi, urządzeń i sprzętu zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej,
 - sprawdzeniu stanu technicznego maszyn, urządzeń i sprzętu,
 - dobraniu odzieży ochronnej i środków ochrony indywidualnej,
- 3) wykonania zadania praktycznego z zachowaniem przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska,
- 4) prezentowania efektu wykonanego zadania polegającego na:
 - uzasadnieniu sposobu wykonania zadania,
 - ocenieniu jakości wykonanego zadania.

Etap praktyczny egzaminu zawodowego po technikum (technikum uzupełniającym i szkołach policealnych prowadzących kształcenie w zawodach innych niż zasadnicze szkoły zawodowe) sprawdza umiejętności rozwiązywania przez absolwentów typowych problemów zawodowych o charakterze „łączenia teorii z praktyką”. Etap ten polega na wykonaniu zadania egzaminacyjnego – w zależności od zawodu, którego dotyczy egzamin – obejmującego:

- 1) opracowanie projektu realizacji określonych prac albo
- 2) opracowanie projektu realizacji określonych prac i wykonanie określonej pracy lub prac na stanowisku egzaminacyjnym.

Zadanie egzaminacyjne sprawdza czy zdający potrafi:

- 1) analizować dokumentację i na jej podstawie dobierać technologie, metody i techniki wykonania lub wytwarzania oraz dobierać narzędzia, maszyny i urządzenia do określonej technologii, metod i technik wykonania lub wytwarzania obiektu lub produktu,
- 2) dobierać metody, techniki i urządzenia do kontroli wartości parametrów właściwych dla półproduktów, wyrobów lub obiektów,
- 3) opracowywać projekty (np. w formie schematów blokowych) przebiegu procesu wykonania lub wytwarzania obiektu lub produktu,
- 4) określać warunki eksploatacji dla wyrobów lub obiektów w zależności od ich właściwości na podstawie dokumentacji,
- 5) opracowywać harmonogramy lub kosztorysy prac realizowanych w procesie wytwarzania, oraz gdy zakres egzaminu obejmuje wykonanie określonych prac:
- 6) wykonywać określone prace z zakresu technologii wytwarzania,
- 7) ocenić jakość wykonywanych prac.

PRZYGOTOWANIE UCZNIÓW DO EGZAMINU POTWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE ZAWODOWE

Pomocnym w procesie przygotowania ucznia do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe jest wydany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną informator o tym egzaminie, który jest skierowany do uczniów i nauczycieli. Informator zawiera w szczególności opis zakresu egzaminu zawodowego dla danego zawodu oraz kryteriów oceniania, a także form i warunków przeprowadzania egzaminu zawodowego oraz przykładowe zadania egzaminacyjne.

Uczniowie muszą zapoznać się z informatorem o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje zawodowe i rozwiązać podane w nim przykładowe zadania egzaminacyjne. Przygotowując uczniów do etapu pisemnego egzaminu nauczyciele powinni wykorzystywać do oceniania testy dydaktyczne zawierające pytania o podobnej konstrukcji i trudności jak pytania podane w informatorze.

Podczas praktycznej nauki zawodu należy stosować aktywizujące uczniów metody nauczania, takie jak np.: metoda pokazu, metoda instruktażu, metoda ćwiczeń, metoda pracy produkcyjnej (usługowej) czy metoda projektów. Należy podkreślić, że zakres etapu praktycznego egzaminu zawodowego dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych jest w pełni zgodny z metodyką prowadzenia praktycznej nauki zawodu. Podczas prawidłowo prowadzonych zajęć praktycznych wszystkie cztery umiejętności sprawdzane na egzaminie są wielokrotnie ćwiczone i utrwalane tak długo, aż przejdą w nawyk.

W procesie przygotowania uczniów techników do etapu praktycznego egzaminu zawodowego również należy stosować aktywizujące metody nauczania, jak np.: metoda problemowa, metoda projektu i metoda przewodniego tekstu. Niezbędne jest, aby uczniowie w trakcie nauki, na różnych przedmiotach, opracowywali częściowe projekty, które powinny zawierać poszczególne elementy sprawdzane na egzaminie zawodowym. Natomiast w ostatnim semestrze powinni zrealizować całościowy projekt podobny do podanego w informatorze.

EGZAMIN NA TYTUŁ CZELADNIKA

Młodociany zatrudniony u pracodawcy będącego rzemieślnikiem zdaje egzamin kwalifikacyjny na tytuł czeladnika przeprowadzany przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych. Natomiast młodociany zatrudniony u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem, doksztalający się w zasadniczej szkole zawodowej zdaje egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Egzamin czeladniczy przeprowadza się w dwóch etapach: praktycznym i teoretycznym. Etap praktyczny polega na samodzielnym wykonaniu przez zdającego zadań egzaminacyjnych sprawdzających umiejętności praktyczne. Etap teoretyczny odbywa się w dwóch częściach: pisemnej i ustnej. Osobie, która zdała egzamin czeladniczy, izba rzemieślnicza wydaje świadectwo czeladnicze.

(dokończenie na stronie 11)

(dokończenie ze strony 10)

PODSUMOWANIE

1. Kształcenie zawodowe jest określone w aktach prawnych, takich jak m.in.: podstawa programowa kształcenia w zawodzie, program nauczania dla zawodu, standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminu.
2. Absolwent zasadniczej szkoły zawodowej i młodociany zatrudniony u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem, dokształcający się w zasadniczej szkole zawodowej zdaje egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Natomiast młodociany zatrudniony u pracodawcy będącego rzemieślnikiem zdaje egzamin kwalifikacyjny na tytuł czeladnika przeprowadzany przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych.
3. Uczniowie muszą zapoznać się z informatorem o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje zawodowe i rozwiązać podane w nim przykładowe zadania egzaminacyjne. Natomiast, aby przygotować uczniów do egzaminu zawodowego, należy w procesie kształcenia zawodowego stosować aktywnizujące metody nauczania.
4. Ministerstwo Edukacji i Nauki podjęło intensywne wysiłki w kierunku rozwoju modułowych programów nauczania dla zawodów.

Henryk Krystkowiak

Literatura

1. Krystkowiak H., Kształcenie elektryków w szkołach ponadgimnazjalnych, „Wiadomości Elektrotechniczne” 2002 nr 6.
2. Krystkowiak H., Kształcenie w szkołach ponadgimnazjalnych, „Nowator XXI” 2002, nr 6.
3. Ornatowski T., Figurski J., Praktyczna nauka zawodu, ITE, Radom 2000.
4. Materiały pomocnicze dla kandydatów na egzaminatorów. Część II. Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, CKE, Warszawa, listopad 2005.
5. Modułowy program nauczania dla zawodu. Materiał metodyczny dla autorów programu, MENiS, Warszawa, 24. 04. 2003.

6. Plewka C., Metodyka nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych. Cz. 1 i 2, ITE, Radom 1999.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 maja 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (DzU nr 114, poz. 1195 oraz z 2005 r. nr 116, poz. 969).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania, i podręczników oraz cofania dopuszczenia (DzU nr 25, poz. 220).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (DzU nr 15, poz. 142 i nr 137, poz. 1155, z 2003 r. nr 39, poz. 337 i nr 116, poz. 1093, z 2004 r. nr 43, poz. 393 oraz z 2005 r. nr 30, poz. 252).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (DzU nr 199, poz. 2046, z 2005 r. nr 74, poz. 649 oraz nr 108, poz. 905).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (DzU nr 60, poz. 278, z 2002 r. nr 197, poz. 1663, z 2004 r. nr 224, poz. 2274 oraz z 2005 r. nr 53, poz. 472).
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 października 2005 r. w sprawie egzaminów na tytuły czeladnika i mistrza w zawodzie, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (DzU nr 215, poz. 1820).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2000 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: technik archiwista, technik budownictwa, technik geodeta, technik handlowiec, technik hutnik, technik instrumentów muzycznych, technik ochrony fizycznej osób i mienia, technik organizacji reklamy, technik technologii drewna, technik technologii odzieży, technik włókiennik i mechanik pojazdów samochodowych (DzU nr 78, poz. 887).
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 4 czerwca 2003 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: cukrownik, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, monter-instalator urządzeń technicznych w budownictwie wiejskim, ogrodnik, operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego, piekarz, rolnik, rybak śródlądowy, rzeźnik-wędliniarz, technik agrobiznesu, technik hodowca koni, technik inżynierii środowiska i melioracji, technik mechanizacji rolnictwa, technik ogrodnik, technik pszczelarz, technik rolnik, technik rybactwa śródlądowego, technik technologii żywności i technik żywienia i gospodarstwa domowego (DzU nr 159, poz. 1540).
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: asystentka stomatologiczna, dietetyk, higienistka stomatologiczna, opiekunka dziecięca, ortoptystka, protetyk słuchu, ratownik medyczny, technik dentystyczny, technik elektroniki medycznej, technik elektroradiolog, technik farmaceutyczny, technik masaży, technik ortopeda i terapeuta zajęciowy (DzU nr 26, poz. 217).
16. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 grudnia 2005 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: asystent operatora dźwięku, fotograf, monter izolacji budowlanych, operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej, operator maszyn i urządzeń metalurgicznych, technik architektury krajobrazu, technik hutnik, technik mechanik, technik mechatronik i technik technologii odzieży (DzU z 2006 r. nr 10, poz. 54).
17. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 3 lutego 2003 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (DzU nr 49, poz. 411 oraz z 2005 r. nr 580, poz. 580).
18. Standardy wyposażenia dydaktycznego pracowni kształcenia zawodowego dla zawodów o dwuletnim okresie nauczania [[:]http://www.men.waw.pl/ksztzaw/standardy/spis.php.
19. Standardy wyposażenia dydaktycznego pracowni kształcenia zawodowego dla zawodów o 3-letnim cyklu nauczania w zasadniczej szkole zawodowej [[:]http://www.men.waw.pl/ksztzaw/standardy/s_3letnie_spis.php.
20. Standardy wyposażenia dydaktycznego pracowni kształcenia zawodowego dla zawodów, w których kształcenie jest prowadzone w technikach, technikach uzupełniających i szkołach policealnych [[:]http://www.men.waw.pl/ksztzaw/standardy/wyposaz_tech_nikum.php.
21. Strategia rozwoju edukacji na lata 2007-2013, MENiS, Warszawa, sierpień 2005.
22. Symela K. (red.), Zarys metodologii konstruowania modułowego programu nauczania dla zawodu, KO-WEZ, Warszawa 2001.
23. Szlosek F., Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych, ITE, Radom 1995.
24. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. DzU z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).
25. Wykaz programów nauczania dopuszczonych do użytku szkolnego w publicznych zasadniczych szkołach zawodowych, technikach i szkołach policealnych w roku szkolnym 2005/2006 [[:]http://www.men.waw.pl/programy/programy/progr_sz.php.

MUSIC CENTER

Tel: (061) 875-16-14
(061) 872-49-86
sklep@musiccenter.com.pl

- projektowanie
- montaż
- sprzedaż

www.musiccenter.com.pl

Projekторы

Wizualizery

Tablice interaktywne

Ekranы

Przenośny i stacjonarny sprzęt nagłaśniający

www.tabliceinteraktywne.pl

WIELKOPOLSKA TO MY – WCZORAJ, DZIŚ I JUTRO

AKTYWIZOWANIE UCZNIÓW I NAUCZYCIELI W PROCESIE POZNAWANIA HISTORII, TRADYCJI I KULTURY SWOJEGO REGIONU NA PRZYKŁADZIE PROJEKTU EDUKACYJNEGO

„Wolno nie być głębokim badaczem,
ale pod karą haniebnego wstydu
nie godzi się nie znać ziemi,
na której się mieszka”

Władysław Syrokomla

W świecie globalnej informacji i szerokiego otwarcia na świat coraz bardziej zasadne są pytania o wartości najbardziej istotne w nauczaniu i wychowaniu młodych ludzi. Analizując ważne dla funkcjonowania szkół dokumenty, warto przyjrzeć się, na ile nauczyciele mają szansę zaproponować uczniom ciekawe i niekonwencjonalne działania, które przyczyniłyby się do wychowania człowieka twórczego i świadomego swych możliwości. Kogoś, kto wie, z jakiego kręgu kulturowego się wywodzi, jest związany ze swoim regionem i krajem, ale jednocześnie otwiera się na świat, ciekawy jest tego, co nowe, wolny od stereotypów i uprzedzeń. Czy taki model kształcenia i wychowania można realizować w polskich szkołach? Do tego potrzebne są nie tylko mądre napisane programy nauczania, ale i otwarci, twórczy nauczyciele. Poznawanie od najmłodszych lat kultury swojego narodu jest rzeczą w edukacji niezmiernie ważną. W tym kontekście cieszy fakt wprowadzenia trzy lata temu nowego przedmiotu w szkole ponadgimnazjalnej – wiedzy o kulturze, w treści którego wpisuje się zarówno historia, jak i współczesność Polski i świata w myśl definicji Andrzeja Mencwela, że: (...)”Kultura jest nieustanną oscylacją pomiędzy tym, co pierwotne, a tym co wtórne. Pierwotne są bez wątpienia rodzina, pokrewieństwo i wspólnota, a wtórne – własność, władza i państwo. Pierwotne jest również doświadczenie świętości, duchowości i całości, a wtórna fabrykacja, materializacja i racjonalizacja rzeczywistości. Różne, klasyczne już teorie wskazywały bieguny tej oscylacji: *sacrum i profanum, societas i civitas, wspólnota i stowarzyszenie.*”¹

ŚCIEŻKI EDUKACYJNE W KONTEKŚCIE KSZTAŁCENIA UMIEJĘTNOŚCI PONADPRZEDMIOTOWYCH

Podstawa programowa kształcenia ogólnego, czyli kanoniczny dokument polskiej edukacji zakłada, między innymi, że szkoła stworzy uczniowi warunki do kształcenia

umiejętności ważnych ze względu na jego przyszłe funkcjonowanie w życiu. Ważne jest to, że mówi się o nich zarówno w kontekście szkoły podstawowej, gimnazjum, jak i szkoły ponadgimnazjalnej. Za realizowanie tego zadania odpowiedzialni są wszyscy nauczyciele. Istotny jest niezwykle praktyczny wymiar przytoczonych poniżej zapisów, a ponadprzedmiotowość i korelacja między wieloma dziedzinami jest wpisana w każdą umiejętność. Zatem przyjąć należy, że absolwenci polskich szkół będą umieli:

1. planować, organizować i oceniać własną naukę,
2. skutecznie porozumiewać się w różnych sytuacjach,
3. efektywnie współdziałać w zespole,
4. rozwiązywać problemy w twórczy sposób,
5. poszukiwać, porządkować i wykorzystywać informacje z różnych źródeł,
6. efektywnie posługiwać się technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi,
7. odnosić do praktyki zdobytą wiedzę,
8. rozwijać sprawności umysłowe oraz osobiste zainteresowania,
9. przyswajając sobie metody i techniki negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów społecznych.”²

W kształceniu ponadprzedmiotowym i w integrowaniu wielu treści z różnorodnych dziedzin ogromną rolę odgrywają też ścieżki edukacyjne, czyli nowe jakościowo działania, które powinny być realizowane przez nauczycieli w czasie trwania etapu edukacyjnego, natomiast nie są przypisane ani do konkretnego poziomu (klasy) ani do przedmiotu. To jest zaleta i jednocześnie duża trudność praktyczna. Najczęściej nauczyciele realizują treści zapisane w poszczególnych ścieżkach na swoich przedmiotach w takim zakresie, w jakim jest to zbieżne z ich wiedzą i zainteresowaniami oraz z treściami i osiągnięciami wykładanych przez nich przedmiotów.

Sposób realizacji poszczególnych treści jest indywidualną sprawą każdej szkoły. Zatem treści zapisane np. w edukacji regionalnej dla szkoły podstawowej najczęściej wpisują do swoich planów dydaktycznych przyrodnicy, historycy, poloniści, czasem nauczycie-

le sztuki. Niekiedy bywa to dość mechaniczne działanie i niestety nie zawsze skuteczne. Problem polega na tym, że na realizację zadań edukacyjnych zapisanych w ramach ścieżek nie ma dodatkowych godzin zajęć. Włączenie ich do przedmiotów ma swoje dobre i złe strony. Jedne treści powtarzają się na kilku przedmiotach, inne są realizowane w stopniu minimalnym. Dobrym pomysłem na ciekawe wykorzystanie ścieżek jest tzw. realizacja modułów tematycznych. Może odbywać się to np. w czasie edukacyjnych wyjazdów na Zielone Szkoły, rajdy, wycieczki. Wtedy znakomicie funkcjonuje metoda projektu w odniesieniu do wieloaspektowych zadań związanych z konkretną ścieżką edukacyjną. Projekt jest doskonałą propozycją urozmaicenia działań typowo lekcyjnych. Daje też szansę niekonwencjonalnego spojrzenia na tematy wyznaczone do realizacji i pozwala na wieloaspektowe oddziaływanie wychowawczo-dydaktyczne.

TEORIA METODY

W roku 1918 Amerykanin Wiliam H. Kilpatrick ogłasza rozprawę pt. „The Projekt Method”. W istocie był to przełom w dotychczasowej dydaktyce, ponieważ założenia dotyczyły nie jednej z wielu metod, lecz raczej czegoś, co można by nazwać metodą ogólną. Współczesne rozumienie metody projektu różni się nieco od pierwotnych zasad opisanych przez Kilpatricka, ale wiele zasadniczych kwestii jest niezmiennych. Ujmując rzecz dokładniej, metoda projektu zakłada daleko posuniętą samodzielność uczniów w rozwiązywaniu praktycznych problemów w trakcie tworzenia jakiegoś konkretnego produktu. Dydaktycy podkreślają, że nadrzędnym celem pracy projektowej jest kształcenie dla demokracji. Wspomniane już umiejętności ponadprzedmiotowe, zamieszczone w preambule podstawy programowej, są ustawicznie kształcone w ramach pracy w zespołach projektowych. Nie będzie zadawalających efektów, jeśli uczniowie nie rozwiną swojej wyobraźni, samodzielności, wytrwałości, umiejętności współpracy itp. Warunkiem sukcesu w pracy zespołowej jest stworzenie warunków do samodzielnego podejmowania przez uczniów decyzji i wykonywanie zadań, które dają satysfakcję i przynoszą efekty. Szczególnie to ostatnie stwierdzenie warto jest podkreślić. Nic tak nie zniechęca, jak odkrywanie dawno już objawionych prawd.... Natomiast poczucie sprawstwa uskrzydla i wiedzą to ci, którzy w szkołach dają uczniom szansę przeżycia takich chwil. Zasygnalizować trzeba również te elementy, które odróżniają pracę projektową od tzw. „codzienności” szkolnej. Przede wszystkim w projekcie odchodzi się od tradycji
(dokończenie na stronie 13)

(dokończenie ze strony 12)

cyjnego systemu klasowo-lekcyjnego. Wiele działań odbywa się poza lekcjami, w grupach uczniów z różnych klas. Inicjuje się przedsięwzięcia interesujące dla jednego zespołu, grupy, klasy lub całej szkoły. Projekt najczęściej zbudowany jest wokół zdarzeń i faktów z otaczającej uczniów rzeczywistości, zatem jest bliski im, mogą utożsamiać się z działaniami zespołu. Ostatnią ważną dla uczestników projektu sprawą jest fakt, że dla oceny całego przedsięwzięcia ważny jest nie tylko produkt końcowy, ale i proces jego tworzenia, dochodzenia do rozwiązania.

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE –
WYZWANIE WSPÓŁCZESNOŚCI.

Wychowanie i nauczanie tym lepiej się uzupełniają, im więcej stwarzamy uczniom możliwości do pełnego wykorzystania poznanej wiedzy. Coraz więcej polskich szkół korzysta z możliwości metodycznych i dydaktycznych, jakie dają nauczycielom i uczniom edukacyjne projekty międzynarodowe. Kontakty nawiązane podczas popularnych wymian szkolnych przekształcają się w projekty edukacyjne w ramach międzynarodowego programu SOCRATES – Comenius. Korzyści z takich kontaktów są ogromne, a beneficjentami są nie tylko uczniowie, ale i ich rodzice, nauczyciele i inni pracownicy szkoły oraz organy administracji. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli już od kilku lat propaguje takie działania i sam uczestniczy w projektach międzynarodowych, które mają na celu poprawienie jakości nauczania w różnych obszarach edukacyjnych. Z obserwacji czynionych od początku pierwszego projektu wynika, że korzyści dla naszego ośrodka są bardzo konkretne i można je podzielić na kilka grup:

1. Korzyści dla instytucji³

- poszerzenie oferty edukacyjnej
- wzrost jakości pracy placówki
- wszechstronny rozwój firmy,
- rozwój pracowników (kreatywność, otwartość, umiejętność współpracy),
- promocja firmy, wzrost prestiżu w środowisku edukacyjnym,
- zakup nowoczesnego sprzętu na potrzeby prac projektowych,
- nawiązanie kontaktów międzynarodowych,
- popularyzowanie szeroko rozumianej wielojęzyczności,
- głębsze osadzenie placówki w środowisku lokalnym (lobbowanie na rzecz projektów międzynarodowych),
- tworzenie projektów regionalnych.

2. Korzyści personalne (pracownicy):

- aktywizowanie pracowników wokół projektu,

- identyfikacja z placówką,
- tworzenie się efektywnych zespołów zadaniowych,
- poszerzenie kontaktów środowiskowych,
- wzrost motywacji pracowników do nowych działań (rozwój zawodowy, osobisty!),
- wzrost poczucia własnej wartości,
- mobilność pracowników,
- wzrost umiejętności posługiwania się językami obcymi,
- przełamywanie stereotypów i uprzedzeń wobec kolegów z zagranicy,
- uświadomienie sobie swoich zdolności, potencjału, umiejętności,
- satysfakcja z bycia potrzebnym.

3. Dla uczestników kursów organizowanych przez ODN

- wzrost jakości pracy nauczycieli – konsultantów,
- nowatorstwo w działaniu, pracy,
- zachęta do poszukiwań i inicjowania szkolnych projektów,
- nabywanie nowych kompetencji w zakresie przygotowania aplikacji i zarządzania projektem,
- zmiana postaw w zakresie aktywności zawodowej,
- głębsze osadzenie placówki w środowisku lokalnym,
- wymiana doświadczeń (forum krajowe, międzynarodowe),
- zwiększenia aktywności środowiskowej,
- doskonalenie kompetencji w zakresie posługiwania się językami obcymi,
- uczestnictwo w ciekawych i nieodpłatnych formach doskonalenia,
- poznawanie kultury innych narodów,
- szansa, rozwój osobisty, zawodowy,
- integracja z innymi grupami społecznymi,
- realizacja (ukrytych) marzeń i pragnień,
- sprawdzenie się w nowych sytuacjach,
- szansa na osiągnięcie sukcesu,
- szansa na zmianę statusu społecznego.

W roku szkolnym 2004/2005 konsultanci Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli pracowali w trzech projektach międzynarodowych. W grudniu 2005 r. zakończył się, trwający trzy i pół roku projekt SOCRATES/ IRENE: „*Tworzenie tożsamości regionalnej, narodowej i europejskiej w Europie regionów*”, który w sposób bardzo czytelny wpisuje się w cykl edukacji regionalnej, ponadprzedmiotowej, interkulturowej.

Rozpoczynając jesienią 2002 r. prace w tym projekcie wszyscy mieli świadomość, że jeden z partnerów – Polska, 1 maja 2004 stanie się członkiem Unii Europejskiej. Natomiast nikt nie miał jednej klarownej wizji, jak będzie ta nowa, zjednoczona Europa wyglą-

dać. Praca w tym projekcie bardzo dobrze obrazuje myślenie o tym, co europejskie z perspektywy każdego kraju, każdego regionu, nawet z poszczególnych miast. Punktem wyjścia jest najbliższa okolica – a więc moje miasto, mój region. Dalej zmierzamy w kierunku tych wartości, które istotne są dla całego narodu, aby na końcu skupić się na tym, co europejskie. W projekcie biorą udział instytucje pedagogiczne z czterech regionów, z czterech różnych państw:

- Niemcy – Hesja – Urząd do Spraw Kształcenia Nauczycieli
- Finlandia – Kymenlaakso – Uniwersytet w Helsinkach
- Włochy – Emilia Romania – Instytut Pedagogiczny w Bolonii
- Polska – Wielkopolska – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu.

Głównymi celami działań grupy projektowej jest zachęcenie młodzieży do wzajemnej współpracy, rozproszenie obaw dotyczących integracji europejskiej, zachęcenie młodych ludzi do zaangażowania społecznego, pogłębienie wiedzy o poszczególnych krajach partnerskich, umacnianie procesu tworzenia tożsamości regionalnej, narodowej i europejskiej, propagowanie szeroko pojętej wielojęzyczności oraz inicjowanie partnerstwa szkół.

Efektem naszych działań stało się wypracowanie modułów do kształcenia nauczycieli, którzy na różnych przedmiotach, pracując z młodzieżą w wieku od 12-19 lat i będą prowadzili zajęcia według wypracowanych przez naszą grupę scenariuszy, posługując się rekomendowanymi do tych zajęć metodami i strategiami pedagogicznymi. Innym – bardzo wymiernym efektem była również wystawa objazdowa, obrazująca efekty działania zespołów regionalnych i międzynarodowych. Zorganizowaliśmy międzynarodowe warsztaty dla nauczycieli. W lutym 2004 r. przyjechało do Poznania 18 nauczycieli, którzy przez pięć dni, wraz z polskimi kolegami, intensywnie pracowali nad materiałami dydaktycznymi i jednocześnie poznawali Wielkopolskę. W ramach grup regionalnych powstało mnóstwo interesujących scenariuszy zajęć i projektów edukacyjnych, które po przetłumaczeniu na język niemiecki lub angielski zostały wpisane w ustalony schemat „przykładu dobrej praktyki” i umieszczone na platformie komunikacyjnej. We wrześniu 2004 r. w Heppenheim w Hesji odbył się międzynarodowy kurs Comeniusa dla nauczycieli pod egidą naszego projektu. Wzięło w nim udział 5 nauczycieli z Wielkopolski. Zaproponowane tam działania mają pomóc w planowaniu zajęć z zakresu tworzenia i umacniania tożsamości regionalnej, narodowej i europejskiej. W ramach

(dokończenie na stronie 14)

(dokończenie ze strony 13)

działań regionalnych i międzynarodowych program IRENE został zaprezentowany także na IX Targach Edukacyjnych w Poznaniu od 25 do 27 lutego 2005 r. Oprócz przedstawienia założeń projektu, prezentacji wystawy i dotychczasowych działań w krajach partnerskich, odbyły się także warsztaty dla nauczycieli pt. „Europejskie perspektywy edukacji regionalnej”. Efekty tej pracy można prześledzić na stronie internetowej projektu: irene.odn.poznan.pl Jednak najważniejszym rezultatem pracy polskiej grupy regionalnej jest stworzenie, na kanwie doświadczeń wynikających z projektu IRENE, regionalnego projektu pt. „Wielkopolska to MY – wczoraj, dziś, jutro”.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE PROJEKTU REGIONALNEGO

Jest to projekt edukacyjny skierowany do wszystkich, którzy interesują się tym regionem i swą pasją historyczną, turystyczną, przyrodniczą pragną zarazić innych. Apel kierowany jest do ludzi, którzy chcą pracować dla wspólnego dobra, jakim jest „mała ojczyzna” Kilkuletnia doświadczenia związane z realizacją ścieżek międzyprzedmiotowych, w tym również edukacji regionalnej, pozwalają stwierdzić, że nauka odbywająca się w tym trybie nie zawsze i nie wszędzie jest satysfakcjonująca dla nauczycieli i interesująca dla uczniów. Pomysł pracy projektowej daje szansę na praktyczne działanie, które może zmienić stereotypowe myślenie i pozostawi konkretny produkt. Ważne, aby nie były to ruchy pozorne, ale autentyczne, przydatne w danej społeczności przedsięwzięcia. Szczegółowe cele projektu są następujące:

- przygotowanie nauczycieli różnych przedmiotów do wykorzystania wiedzy o regionie w procesie dydaktyczno-wychowawczym,
- pogłębianie wśród nauczycieli wiedzy o regionie,
- kształcenie umiejętności organizowania zajęć interdyscyplinarnych,
- wzbogacanie własnego warsztatu pracy,
- wytworzenie w nauczycielach, uczniach i rodzicach potrzeby wspólnego działania na rzecz promowania własnego regionu,
- utworzenie Szkolnych Punktów Informacji Regionalnej
- stworzenie Centrum Edukacji Regionalnej

Projekt adresowany jest do nauczycieli wszystkich przedmiotów pracujący w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych na terenie Wielkopolski. założenie jest takie, że do wielu przedsięwzięć powinny włączyć się takie placówki kulturalno-oświatowe jak biblioteki czy domy kultury. Prace rozpoczęły się we wrześniu 2004 roku, a pod-

sumowanie projektu nastąpi do końca grudnia 2006 r.

Szczegółowy harmonogram zawiera się w następujących ramach:

- 09 – 10. 2004 – promocja projektu, pozyskiwanie sojuszników wspierających projekt.
- od 11. 2004 – kursy dla nauczycieli. Do chwili obecnej przeszkoliliśmy około 100 nauczycieli.
- 12. 2004 – 12. 2005 – projekty szkolne (minimalny czas trwania to 5 miesięcy).
- 02. 2005 – konferencja, w ramach Targów Edukacyjnych, promująca projekt. Pierwsze przykłady dobrej praktyki.
- 06. 2005 – konferencja dla szkolnych koordynatorów projektu.
- 09. 2005 – 12. 2005 podsumowanie projektu w szkołach, przygotowanie raportu i przesłanie go do ODN.
- 12. 2005 – konferencja dla nauczycieli pracujących w projektach szkolnych.
- 03. 2006 – oficjalne podsumowanie projektu i prezentacja dokonań na Targach Edukacyjnych.
- 03. 2006 – 12. 2006 – wybór materiałów do publikacji, raport końcowy przygotowany przez organizatorów projektu.

Do projektu przystąpiło 30 różnych placówek oświatowych z Poznania i Wielkopolski. Aby ułatwić im rozwijanie własnych projektów organizatorzy zaproponowali niektóre działania. Możliwości jest bardzo dużo. Form ich zrealizowania jeszcze więcej, np. konkursy, prezentacje multimedialne, spektakle teatralne, imprese filmowe i teatralne, różne formy plastyczne, muzyczne itp. ODN zainteresowany jest głównie niebanalnym propagowaniem wiedzy o Wielkopolsce. Istotne jest, aby jednym z efektów pracy projektowej było stworzenie Szkolnego Punktu Informacji Regionalnej dla dzielnicy, miejscowości, powiatu. Zadaniem ODN jest popularyzowanie najciekawszych pomysłów i propozycji dydaktycznych. Organizatorzy zapraszają do przesyłania, na bieżąco, własnych przemyśleń dotyczących realizacji projektów. Wszystkie interesujące „podpowiedzi”, spostrzeżenia i materiały są systematycznie publikowane na stronie internetowej ośrodka. Szkołom, które zostały zaproszone do wspólnego działania postawiono pewne wymagania. Konieczne było nadesłanie formalnego zgłoszenia placówki opatrzonego podpisem dyrektora. Z każdej szkoły powinno przeszkolić się co najmniej dwóch nauczycieli na kursie „Wielkopolska to MY...” (6 godz.) organizowanym w ODN w Poznaniu. Najlepiej, aby jeden reprezentował nauki przyrodnicze a drugi humanistyczne. W następnej kolejności szkoły opracowały szkolny projekt *Wiel-*

kopolska to MY... i długofalowy (minimum 5 miesięcy) plan działań skierowany do całej społeczności szkolnej. Realizacja i opracowanie raportu z prac w ramach szkolnego projektu to wymagania końcowe. Dokument ten powinni przygotować uczniowie pod kierunkiem nauczyciela.

Projekt „Wielkopolska to MY – wczoraj, dziś, jutro” jest dobrą ofertą dla wszystkich typów szkół. Z relacji szkolnych koordynatorów wiadomo już, że program znalazł swoich odbiorców. Konsultanci ODN mają świadomość, że w bardzo wielu szkołach naszego województwa edukacja regionalna stoi na wysokim poziomie i znaczna liczba imprez z tym tematem związanych ma nawet charakter cykliczny. Udział szkół w projekcie ODN daje im szansę na wypromowanie takich lokalnych pomysłów, a doradcom i konsultantom Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli pozwala na zebranie ciekawych doświadczeń metodycznych i zaprezentowanie ich we wspólnym zbiorze pomocy dydaktycznych. Chcemy w sposób ustawiczny popularyzować metody pracy przydatne w edukacji regionalnej. Ważnym celem wspólnych działań szkół i ośrodka jest budowanie silnego poczucia tożsamości regionalnej wielkopolskich uczniów. Można to osiągnąć tylko wspólnym wysiłkiem, dlatego cieszy nas entuzjazm nauczycieli i ogromny potencjał ich uczniów. Projekt ten kończy się podsumowaniem efektów pracy podczas X Targów Edukacyjnych. Ponieważ zgłaszają się nowi uczestnicy, drugą edycję szkolnych projektów zamknijemy w grudniu 2006 roku.

Iwona Wysocka-Paech

Bibliografia:

1. D. Chwastek, O metodzie projektów, [w:] Forum Humanistów, 2000 nr 4
2. B. D. Gołębiak (red.), Uczenie metodą projektów, Warszawa 2002
3. Anna Grzegorzczak (red.), Aktualizacje encyklopedyczne – Kultura i sztuka, suplement do Wielkiej Ilustrowanej Encyklopedii Powszechnej Wydawnictwa Gutenberga, Poznań, 1996,
4. J. Królikowski, Nauczanie metodą projektów, Warszawa 2000
5. K. Kruszewski (red.), Pedagogika w pokoju nauczycielskim, Warszawa 2000
6. T. W. Nowacki, O metodzie projektów, Warszawa 1999
7. Andrzej Mencwel (red.), Wiedza o kulturze, cz. I Antropologia Kultury, Warszawa 2001

¹ A. Mencwel, Wstęp do: Wiedza o kulturze. cz. I Antropologia kultury, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 2001.

² Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i techników; Rozporządzenie MENiS z dnia 26 lutego 2002, załącznik 4

³ Na podstawie wniosków z warsztatów organizowanych przez CODN w Sulejówku w lipcu 2004 r.

EDUKACJA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Wzrost gospodarczy, wysoki standard życia są celem każdego państwa i każdego pojedynczego człowieka. Aby zaspokoić te potrzeby trzeba produkować coraz więcej dóbr. Dzieje się to niejednokrotnie z wykorzystaniem środowiska w sposób rabunkowy. Następuje zanieczyszczenie środowiska, które w konsekwencji powoduje wyginiecie wielu roślin i zwierząt, często bezpowrotnie. Na całym świecie spotyka się ludzi bez środków do życia, którzy domagają się pracy, żywności, energii. Jak zaspokoić ich potrzeby jednocześnie nie powodując niszycielskiej eksploatacji środowiska? Jak spowodować przyjazne środowisku zachowania, produkować przyjazne środowisku produkty i jednocześnie wypracować u ludzi ekologiczny styl życia? Pytania, na które powinniśmy znaleźć odpowiedzi. Kto z nas może powiedzieć, że dba o środowisko? Może niektórzy. Generalnie niewielu z nas myśli o tym na co dzień. A tak powinno być.

W podstawach programowych wielu przedmiotów w Polsce i na wszystkich

etapach edukacji są hasła związane z edukacją ekologiczną. I co z tego? Nauczyciele uczą, często tylko w klasie, co robić, jak robić - a nasze środowisko wygląda tak samo. Problem nie tkwi w zapisach, ale w działaniach. Trzeba zmieniać nastawienie ludzi, ich świadomość. Oddziaływać na emocje. Każdy powinien zdawać sobie sprawę, że może mieć wpływ na środowisko. Ten negatywny i pozytywny.

Łatwo o tej porze roku dostrzec, jaki stosunek do środowiska mają mieszkańcy nie tylko dużych miast, ale również miasteczek i wsi. Czarne dymy unoszące się nad kominami i straszny zapach dowodzą, że pali się w piecach wszystko: papier, drewno, śmieci, w tym plastik, a nawet opony. Nikt nie przyjmuje do wiadomości, że takie działania są szkodliwe dla zdrowia. Zanieczyszcza się nie tylko okoliczne środowisko, ale oddziałuje na całą Ziemię. Takich przykładów można by wskazać wiele: wyrzucanie śmieci do okolicznych lasów, mycie samochodów nad jeziorami, odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych itp. Jak dobrze wpisuje się tutaj hasło: „Myśl globalnie, działaj lokalnie”. Poczynania nawet jednej osoby mają ogromny wpływ na stan środowiska całej kuli ziemskiej. I tu my, nauczyciele, mamy bardzo dużo do zrobienia. Wyjdźmy z uczniem na zewnątrz. Pokażmy im, co jest złe a co dobre. Dajmy dobre przykłady działań. Zmieńmy ich świadomość. Uczniowie łatwo przeno-

są swoje zachowania na członków rodziny. A to jest nasz cel. Zmienić postępowanie ludzi tak, aby jednostki działały na rzecz zrównoważonego rozwoju. Nawet, jeżeli do końca nie będą zdawały sobie z tego sprawy.

Rządy niektórych krajów rozumieją sprawę stanu środowiska i konieczności zmian. Już od wielu lat są podejmowane różnorodne działania. Podczas wielkich konferencji Narodów Zjednoczonych (np. Konferencja ONZ ws. Środowiska i rozwoju w Rio de Janeiro w 1992 oraz na Światowym szczycie zrównoważonego rozwoju w Johannesburgu w 2002 r.), podejmowano działania dotyczące zrównoważonego rozwoju. Nie przynosiło to jednak wymiernych korzyści. Dlatego też czas od 1 stycznia 2005 r. do 2014 roku ogłoszono dekadą zrównoważonego rozwoju. Cel jest jeden. Poprawa jakości życia na całym świecie bez rabunkowej eksploatacji środowiska. Aby to osiągnąć trzeba działać w sposób zintegrowany w trzech obszarach: osiągnięcie wzrostu gospodarczego i równomiernego podziału korzyści, ochrony zasobów naturalnych i środowiska oraz rozwoju społecznego bez naruszania różnorodności kulturowej i społecznej. Współdziałać muszą wszystkie narody i powinien im przyświecać jeden cel: Zostawmy piękną Ziemię następnym pokoleniom... Włączmy się i my w te działania.

Gabriela Wojciechowska

Wyższa Szkoła
Bezpieczeństwa

Studia podyplomowe dla pracowników oświaty:

Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza (3 semestry)

Socjoterapia pedagogiczna (3 semestry)

Profilaktyka i prewencja społeczna (2 semestry)

Profilaktyka przemocy (2 semestry)

Techniki skutecznego nauczania-uczenia się (2 semestry)

Oplaty za studia: wpisowe - 100 zł, czesne za semestr od 1200 zł

ul. Niezłomnych 1
61-894 Poznań

tel. /061/ 8510 518
fax /061/ 855 36 37

info@wsb.net.pl
www.wsb.net.pl

X Targi Edukacyjne, Poznań 2006

3-5 marca 2006 (piątek, sobota, niedziela)

WSTĘP WOLNY

Edukacja dla każdego

Zapraszamy uczniów, rodziców, nauczycieli oraz wszystkich zainteresowanych

Program:

- wykłady naukowe i prezentacje
- konferencje dla nauczycieli i rodziców
- wymiana doświadczeń
- prezentacje osiągnięć międzynarodowych programów edukacyjnych
- wystawy tematyczne
- zajęcia warsztatowe, edukacyjne i artystyczne dla dzieci i młodzieży
- ekspozycja szkół i placówek kształcenia
- prezentacje szkół wyższych

Terminy:

3 marca 2006 (piątek) 12.00 - 18.00

4 marca 2006 (sobota) 10.00 - 18.00

5 marca 2006 (niedziela) 10.00 - 16.00

Organizatorzy:

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu
Międzynarodowe Targi Poznańskie

Miejsce:

Międzynarodowe Targi Poznańskie
ul. Głogowska 14, 60-734 Poznań,
Pawilon 15

Więcej informacji:

www.odn.poznan.pl/targi www.edukacja.mtp.pl

